

OVERSIKTSDOKUMENT

**Oversikt over helsetilstand og
påvirkningsfaktorer i
Vestby kommune per 2020**

1 INNHOLD

2	Innledning.....	4
2.1	Hva er folkehelse?.....	4
2.2	Hvordan kommunen jobber med folkehelse	5
3	Befolkningssammensetning.....	6
3.1	Innbyggertall og befolkningsvekst	6
3.2	Innvandrerbefolkning.....	7
3.2.1	Flyktninger.....	9
3.3	Befolkningsframskriving.....	9
3.4	Inn og utflytting.....	10
3.5	Pendling og sysselsatte	11
3.6	Husholdningstyper	11
4	Oppvekst- og levekår	13
4.1	Boliger	13
4.1.1	Kommunale boliger	13
4.1.2	Framtidig boligbygging i Vestby	14
4.1.3	Eie eller leie	15
4.1.4	Trangboddhet.....	15
4.1.5	Fritidsbolig.....	15
4.1.6	Landbrukseiendom.....	16
4.2	Barnehage.....	16
4.3	Skole.....	18
4.3.1	Skolekapasitet	18
4.3.2	Mestringsnivå.....	19
4.3.3	Trivsel	19
4.3.4	Fornøyd med skolen	20
4.3.5	Skolearbeid.....	21
4.3.6	Skulking	21
4.3.7	Mobbing	21
4.3.8	Fysisk aktivitet i skolen	22
4.3.9	Frafall i videregående skole.....	23
4.4	Utdanning	24
4.5	Arbeid	25
4.5.1	Sysselsatte	27
4.5.2	Mottakere av uføretrygd.....	27
4.5.3	Sykefravær	28
4.5.4	Sosialhjelpsmottakere	28
4.5.5	Arbeidsledighet	29

4.6	Inntekt.....	29
4.6.1	Inntektsulikhet	30
4.6.2	Lavinntekt.....	30
5	Fysisk og sosialt miljø.....	31
5.1	Fysisk miljø.....	31
5.1.1	Inneklima i skoler og barnehager	31
5.1.2	Radon og stråling.....	32
5.1.3	Universell utforming.....	32
5.1.4	Klima og energi.....	32
5.1.5	Støy.....	33
5.1.6	Drikkevann	33
5.1.7	Avløp	34
5.1.8	Friluftsliv.....	34
5.1.9	Skoleveier	35
5.2	Sosialt miljø.....	36
5.2.1	Frivillige organisasjoner.....	36
5.2.2	Fritid for barn og unge.....	36
5.2.3	Medlemskap idrettslag.....	37
5.2.4	Idrettsanlegg	38
5.2.5	Besøkstall Grevlingen svømmehall.....	39
5.3	Kulturaktiviteter	40
5.3.1	Bibliotek	40
5.4	Møteplasser/lokalmiljø	40
6	Skader og ulykker.....	42
6.1	Personskader	42
6.2	Trafikkulykker.....	42
7	Helserelatert adferd	44
7.1	Opplevd helse	44
7.2	Bruk av helsetjenester	44
7.3	Oppfølgingsgrupper i helsestasjonen, barn 0 – 5 år, 2018.....	45
7.4	Kosthold	46
7.5	Psykisk helse barn og unge	47
7.5.1	Psykiske plager	47
7.5.2	Ensomhet og depressive symptomer	48
7.6	Psykisk helse voksne	51
7.6.1	Brukere av primærhelsetjenesten for psykiske helseutfordringer	51
7.6.2	Legemiddelbruk ved psykiske lidelser	52
7.6.3	Psykiske helseutfordringer i Vestby kommune	52
7.6.4	Rus og psykisk helse	53

7.7	Alkoholkonsum, tobakksbruk og annen rusmiddelbruk.....	53
7.7.1	Alkohol	53
7.7.2	Tobakk.....	54
7.7.3	Rusmidler	54
7.7.4	Antall ungdommer som går på ruskontrakt	55
7.7.5	Rus voksne.....	56
7.8	Trusler og vold	56
7.9	Overvekt.....	57
7.9.1	Overvekt barn og unge.....	57
7.10	Gravides helse.....	58
7.11	Vaksinasjon	58
7.12	Fysisk helse	59
7.12.1	Trening	59
7.12.2	Fysisk aktivitet voksne.....	60
7.13	Eldres helse	60
8	Helsetilstand.....	62
8.1	Forventet levealder	63
8.2	Sykdommer	63
8.2.1	Muskel og skjelettplager	63
8.2.2	Hjerte- og karsykdommer.....	63
8.2.3	Kreft.....	65
8.2.4	Diabetes	65
8.2.5	Kols.....	66
8.2.6	Antibiotika	66
8.3	Dødsfall ulike sykdommer.....	66
9	Kilder.....	67
10	Definisjoner.....	68

2 INNLEDNING

Folkehelseloven trådte i kraft i 2012. Loven sier at kommunen har ansvar for å fremme befolkningens helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold, samt bidra til å forebygge psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse.

Videre pålegger folkehelseloven kommunene å utarbeide en oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer i kommunen. Oversikten skal identifisere folkehelseutfordringene i kommunen, og være et grunnlag for gjennomføring av tiltak og beslutninger i folkehelsearbeidet. Samtidig skal oversikten inngå som grunnlag for arbeidet med kommunens planstrategi.

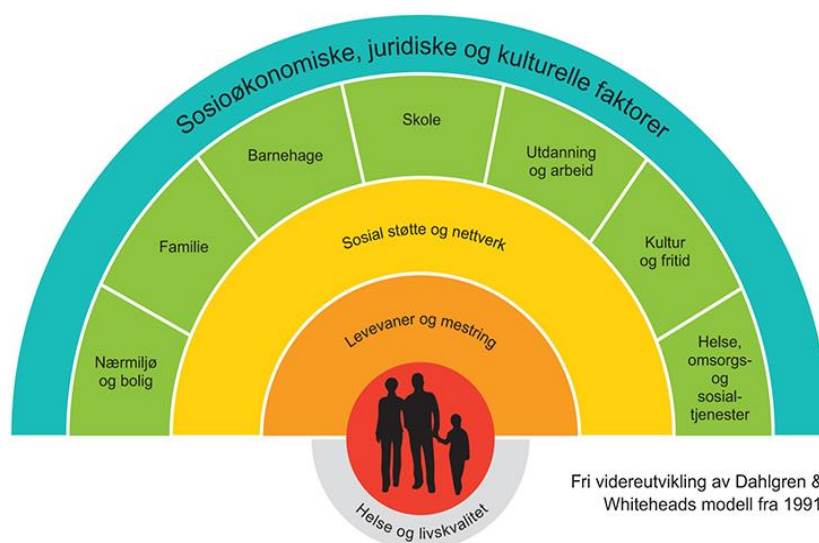
Lov og forskrift gir noen rammer for oversiktens innhold på overordnet nivå. Oversikten skal omfatte opplysninger og vurdering av:

- Befolkningssammensetning
- Oppvekst- og levekår
- Fysisk, biologisk, kjemisk og sosialt miljø
- Skader og ulykker
- Helserelatert adferd
- Helsetilstand

Oversiktsdokumentet bygger på helsedirektoratets sin veileder: «God oversikt - en forutsetning for god folkehelse».

2.1 HVA ER FOLKEHELSE?

Helsen påvirkes av en rekke faktorer som vist i modellen til Dahlgren og Whitehead (figur). Faktorene kan virke alene eller sammen og ha direkte eller indirekte påvirkning på helsen. Den genetiske arven kan i liten grad påvirkes, men mange andre viktige faktorer påvirkes av individuelle og politiske valg. Dette gjelder blant annet livsstil, levevaner, kultur, fysiske, sosiale og biologiske miljøforhold,

utdanning og økonomiske forhold.

Grunnlaget for god helse gjennom et livsløp legges i stor grad i barne- og ungdomsårene. Den enkelte tar valg i hverdagen som påvirker egen helse og folkehelsen, samtidig som samfunnet må legge til rette for at det er enkelt å ta de sunne og gode valgene. Samfunnet må også legge til rette for en samfunnsutvikling som jevner ut de sosiale helseforskjellene. Folkehelse er derfor et felles ansvar, der både den enkelte og hele samfunnet må være delaktige.

2.2 HVORDAN KOMMUNEN JOBBER MED FOLKEHELSE

Oversikten skal rulleres hvert fjerde år og være et grunnlag for det langsiktige folkehelsearbeidet i kommunen, samt et utgangspunkt for fastsetting av overordnede mål og strategier for folkehelsearbeidet i kommunens planarbeid. Dette er en rullering av oversiktsdokumentet fra 2016.

Kommunen jobber på tvers av sektorer for å samle relevant kunnskap som statlige helsemyndigheter og fylkeskommunen gjør tilgjengelig, samt kunnskap fra kommunens egne tjenester og områder som kan ha innvirkning på befolkningens helse. Oversiktsdokumentet er per i dag styrt av hvilken kunnskap som er tilgjengelig. Oversikten er ikke fullstendig eller utdypende, men gir en indikasjon på hvordan det ser ut.

Med bakgrunn av dette dokumentet skal det utarbeides en kortversjon som trekker fram de viktigste folkehelseutfordringene. Kortversjonen danner utgangspunkt for å identifisere de viktigste satsingsområdene i kommunen (utføres hvert år). Disse satsingsområdene kan danne utgangspunkt for planstrategiarbeidet og handlingsprogrammet hvert år. For å sikre god forankring kreves en bred medvirkningsprosess fra både administrasjonen, lag/foreninger og andre aktuelle aktører.

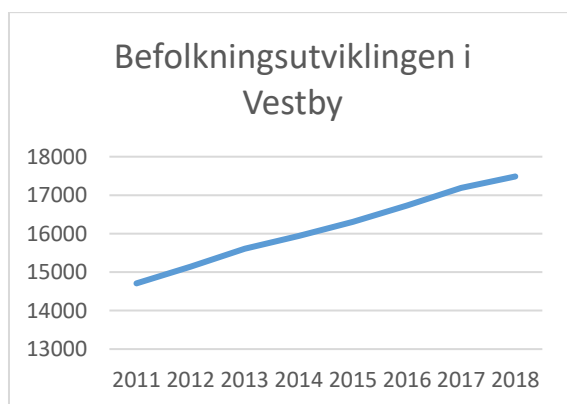
3 BEFOLKNINGSSAMMENSETNING

Hvem er vi som bor i Vestby kommune? Vi ser på antall innbyggere, alders- og kjønnsfordeling, sivilstatus, etnisitet, flyttemønster osv. Denne type informasjon er viktig i vurderingen av øvrig informasjon, men kan også være vesentlig i seg selv som del av utfordringsbildet for folkehelsen i kommunen/fylket. Ikke minst vil utviklingen i befolknings sammensetningen påvirke strategiske veivalg, som inkluderer folkehelse (Helsedirektoratet 2013).

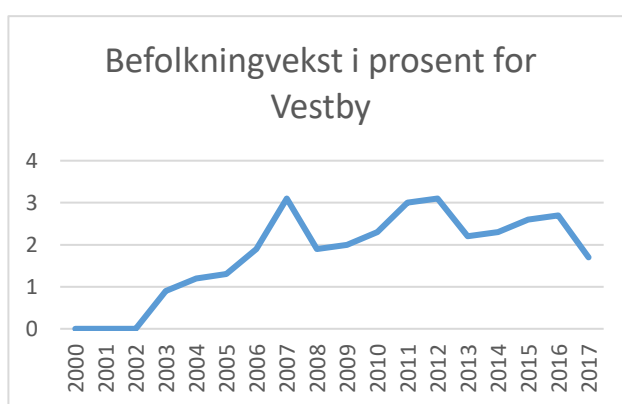
Endringer i befolkningsstrukturen gir for eksempel endring i boligbehov og boliglokalisering. Endringer i alderssammensetning og helseforhold på samfunnsnivå gir endring i tjenestebehovet.

3.1 INNBYGGERTALL OG BEFOLKNINGSVEKST

Ved inngangen av 2018 hadde Vestby 17 486 innbyggere. Fra 2011 til 2017 har Vestby kommune hatt en jevn økning i befolkningstall, se figur 1. Til sammen har kommunen i perioden 2000 til 2017 hatt en samlet befolkningsøkning på ca. 42.5 %. Figur 2 viser folkevekst i prosent fra 2000 til 2017.

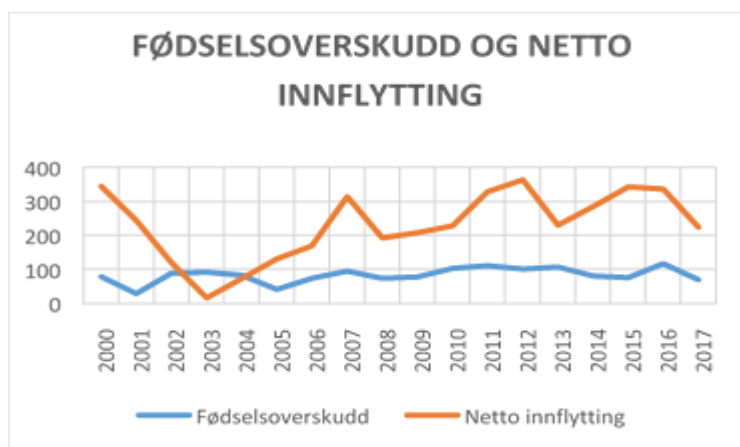

Figur 1 Befolkningsutvikling. Kilde: SSB

Figur 2 Befolkningsvekst. Kilde: SSB

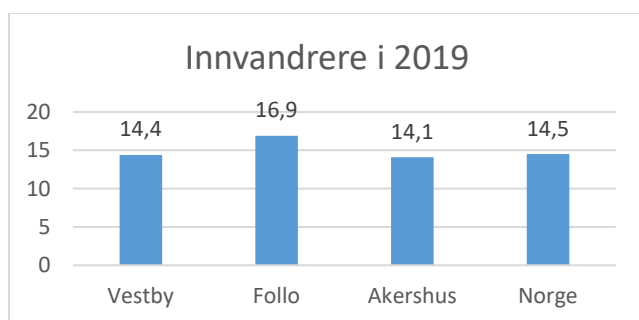
Om vi ser nærmere på innbyggertallene for Vestby ser av figur 3 at det er netto innflytting (differensen mellom innflytting og utflytting) som er hovedårsaken til veksten, men at også fødselsoverskuddet (differansen mellom fødte og døde) er en viktig faktor. Nettoflyttingen består av både innvandring og av innflytting fra andre kommuner.

Figur 3 Fødselsoverskudd og netto innflytting. Kilde: Kommuneplanen

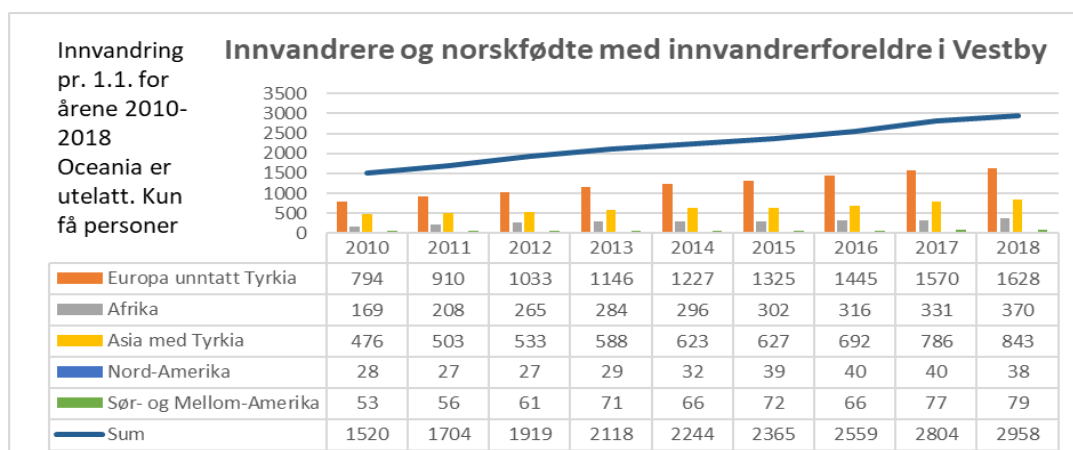
3.2 INNVANDRERBEFOLKNING

Vestby har 2958 innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre ved inngangen til 2018.

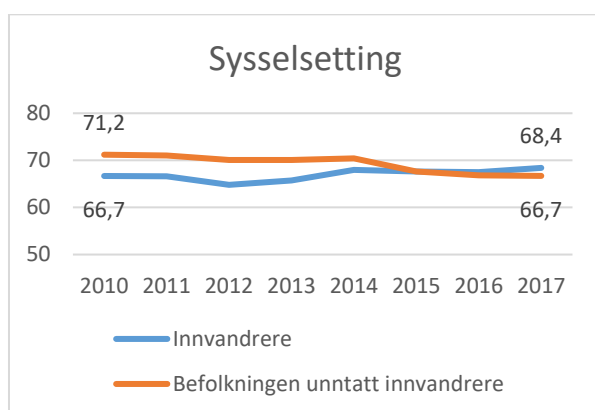
Figur 4 Andel innvandrere i 2019 i Vestby. Kilde: IMDI

Som vi ser av figur 5 er europeere den største innvandringsgruppen til Vestby. Av disse kommer flest fra Polen og Sverige. Fra Asia er det Irak, Iran og Pakistan som dominerer. Fra Afrika er det Somalia og Eritrea som er størst. De enkelte land som har hatt størst øking i løpet av 2017 er Syria, Eritrea og Polen med henholdsvis 17, 18 og 26 personer.

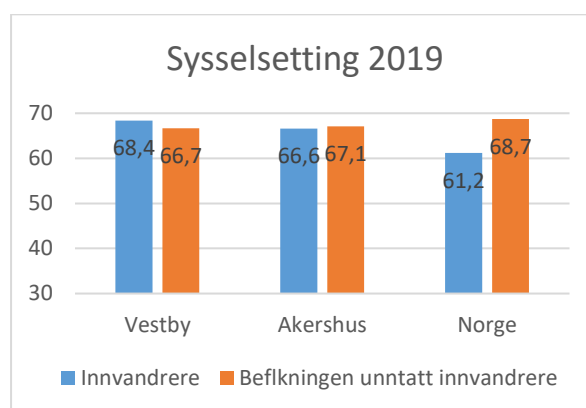

Figur 5 Innvandrere. Kilde: kommuneplanen

Figur 6 og 7 viser at sysselsetting blant innvandrere er høyere enn resten av befolkningen.

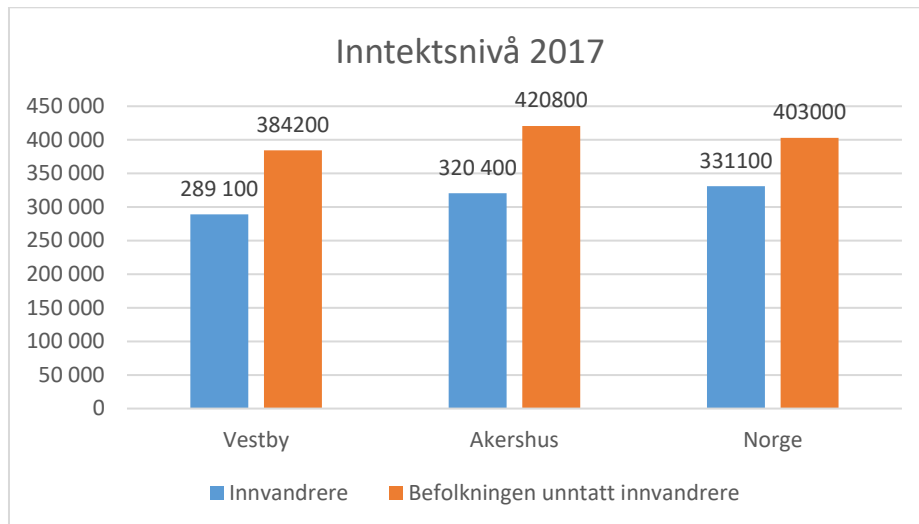
Figur 6. Sysseilsetting over tid i prosent. Kilde: IMDI

Figur 7 Sysseilsetting i prosent. Kilde: IMDI

69 % av deltakerne som avsluttet introprogram i 2016 var i arbeid eller utdanning året etter. For Norge er tallet 62 %

Innvandrere har en lavere inntekt enn befolkningen. I Vestby har både innvandrere og befolkningen unntatt innvandrere lavere inntekt sammenlignet med Akershus og hele landet.

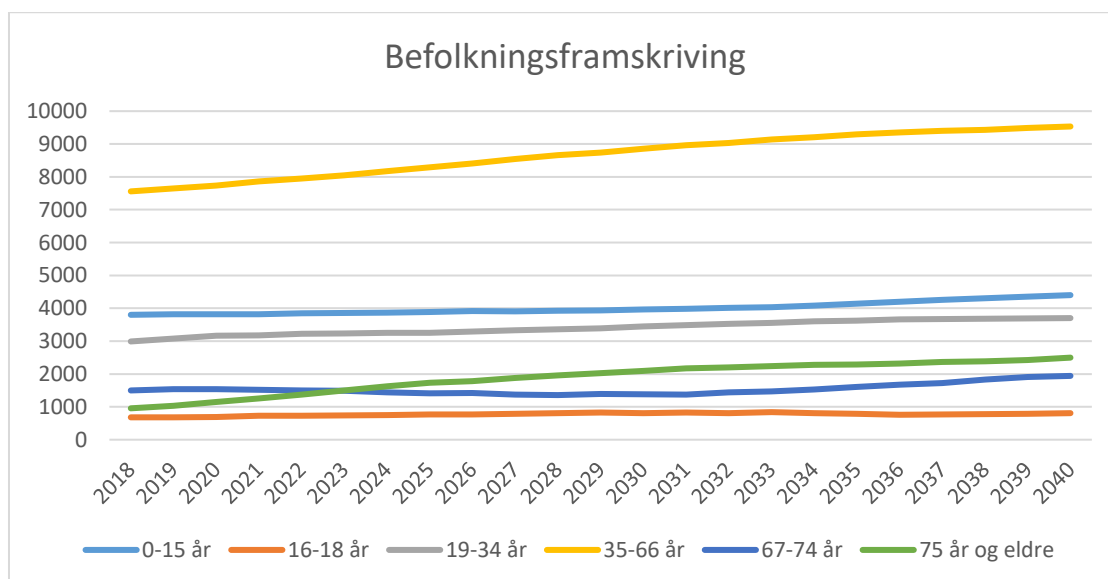

Figur 8 Inntektsnivå (medianinntekt), 2017. Kilde: IMDI

3.2.1 Flyktninger

Bosatte flyktninger i Vestby per innbyggere i 2017, utgjør 1,5 promille. Landet ellers utgjør 2,1 promille (IMDI).

3.3 BEFOLKNINGSFRAMSKRIVING

Figur 9 Befolkningsframskriving, hovedalternativet. Kilde: SSB

Antall barn 0-5 år for hele kommunen har en liten nedgang fra 1350 til 1300 i løpet av 2018 og 2019 for så å få en kraftig øking fram til 2030 der veksten flater ut til ca. 1750 barn, et nivå som holder seg for resten av framskrivingsperioden. Vestby har den største veksten.

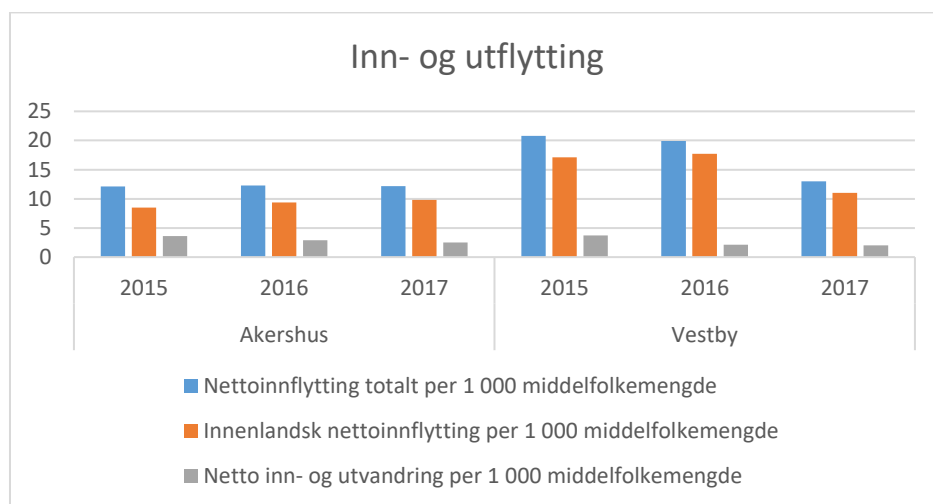
For hele framskrivingsperioden vil antall grunnskolebarn, 6-12 år øke fra ca. 1710 i 2017 til ca. 2315 i slutten av perioden, en øking på ca. 600 barn i grunnskolealder. Vestby har den største veksten.

Antall elever i ungdomsskolealder var i 2017 på 723 personer. Antallet øker jevnt i hele framskrivingsperioden og ender opp med 1010 personer i 2039. Vestby har den største veksten.

Det blir en sterk øking av personer på 80+ fra 2017 med 441 personer til 1615 i 2039, en øking på 1455 personer eller 266 %. Utviklingen skjer i et sammenhengende høyt tempo gjennom hele framskrivingsperioden (Kommuneplan).

Andel over 80 år, framskrevet fra i dag fram til 2025, har Vestby en økning på 4,3%, Akershus 4,6% og Norge 4,9 prosent (folkehelseprofil 2019).

3.4 INN OG UTFLYTTING

Figur 10 Nettoflytting per 1000 middelfolkemengde. Kilde: Akershus statistikkbank

Inn- og utflytting kan måles ved nettoflytting per 1 000 middelfolkemengde. I 2017 ligger Vestby omtrent på gjennomsnittet til Akershus (12,2).

Ser vi på netto inn- og utvandring per 1 000 middelfolkemengde, har Vestby lavere inn- og utvandringen enn gjennomsnittet for Akershus.

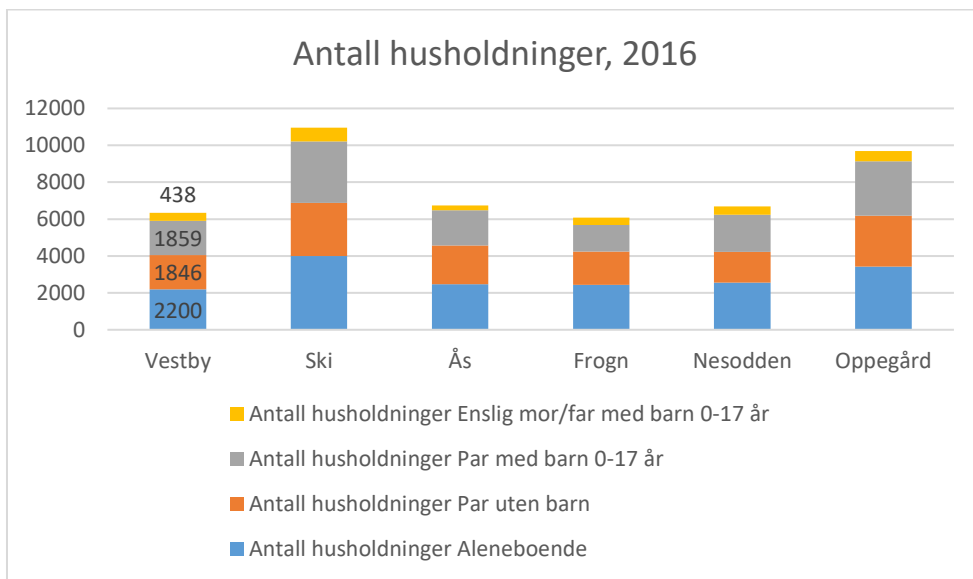
3.5 PENDLING OG SYSSELSATTE

Vestby kommune har flere som pendler ut av kommunen enn sysselsatte som pendler inn. Slik er det for alle Follokommunene.

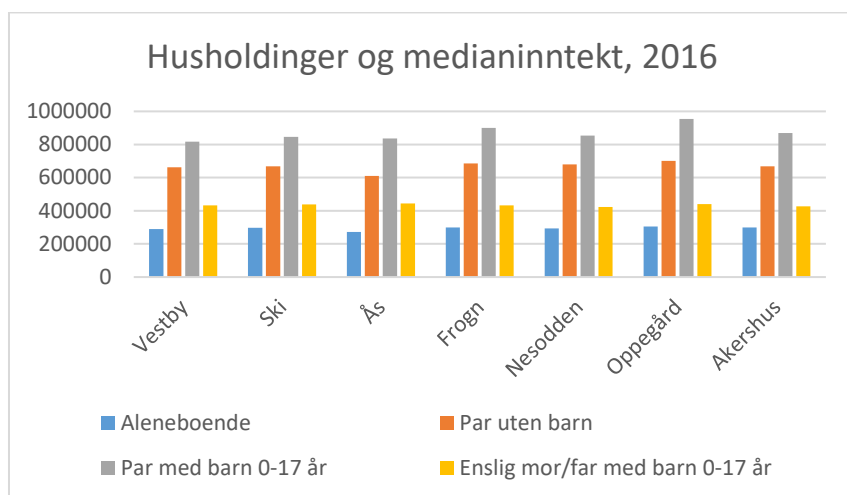
	Sysselsatte som pendler inn i regionen	Sysselsatte som pendler ut av regionen	Netto pendling
Oppegård	6 238	9 975	-3 737
Nesodden	1 149	5 981	-4 832
Frogn	1 655	5 008	-3 353
Ås	5 964	6 661	-697
Ski	9 718	10 123	-405
Vestby	4 590	5 553	-963

Figur 11 Inn- og utpendling blant sysselsatte. Kilde: Akershus statistikkbank

3.6 HUSHOLDNINGSTYPER

Figur 12 Antall husholdninger fordelt på hvem som bor der. Kilde: Akershus statistikkbank

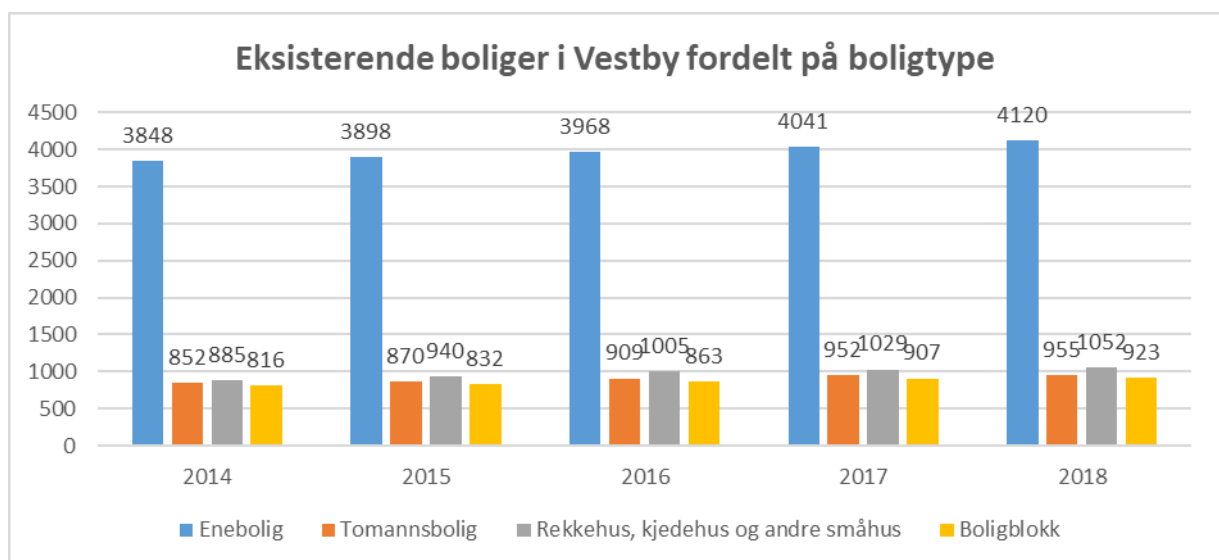
Figur 13 Medianinntekt fordelt på hvor de bor. Kilde: Akershus statistikkbank

4 OPPVEKST- OG LEVEKÅR

Oppvekst og levekår er viktige premisser for helse og livskvalitet. Med oppvekst- og levekårsforhold menes for eksempel økonomiske vilkår, bo- og arbeidsforhold, og utdanningsforhold. Økonomiske forhold kan omfatte andel med lavinntekt og inntektsforskjeller. Arbeid omfatter blant annet tilknytning til arbeidslivet, sykefravær og uføretrygd. Utdanningsforhold omfatter for eksempel andel med høyere utdanning og frafall fra videregående skole. Levekår defineres i et samspill mellom individuelle faktorer og ressurser og de muligheter en har til å realisere disse på arenaer som skole, arbeid, fritidsarenaer osv. (Helsedirektoratet 2013).

4.1 BOLIGER

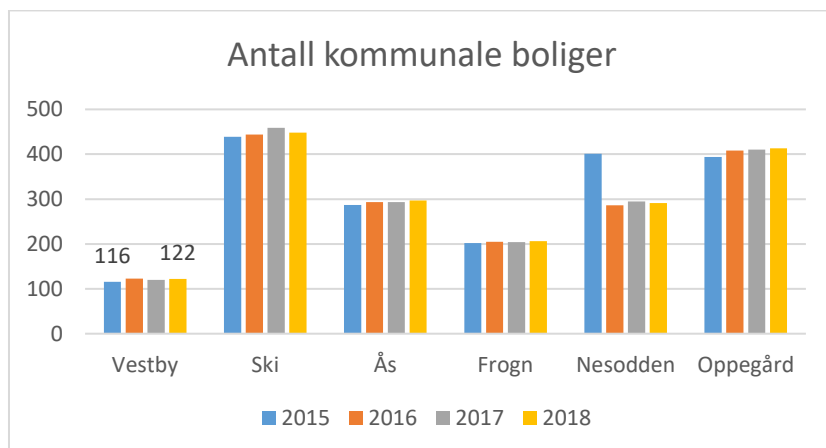
Boligmassen er en viktig faktor i befolkningsframskrivingene. Hva slags type boliger vi har og hva vi bygger gir en indikasjon på befolkningssammensetningen og utviklingen. Figur 14 viser oversikt over boligmassen i Vestby i perioden 1.1.2014 til 1.1.2018. Eneboliger har en øking totalt på 272. Tomannsboliger har økt med 103 boliger. Rekkehus, kjedehus og andre småhus har økt med 167 boliger, og blokkleiligheter har en vekst på 107 boliger.

Figur 14 Antall boligtyper i Vestby. Kilde: Akershus statistikkbank

4.1.1 Kommunale boliger

Vestby kommune har færrest kommunale boliger sammenlignet med andre kommuner i Follo. I 2018 hadde Vestby kommune 122 kommunale boliger.

Figur 15 Antall kommunale boliger. Kilde SSB

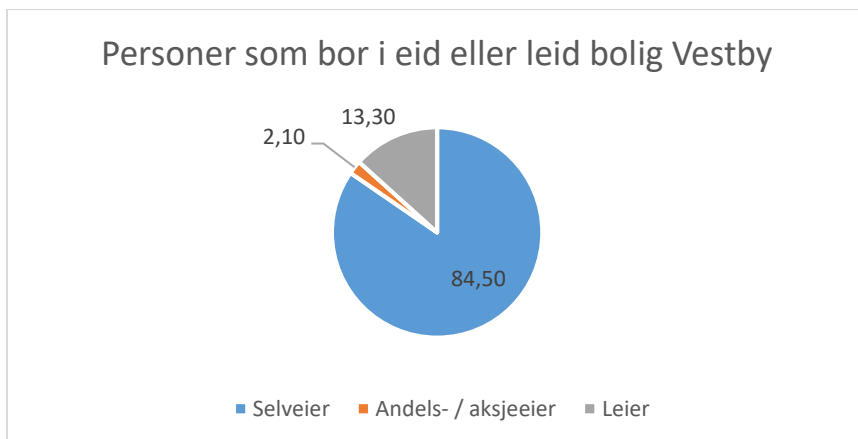
4.1.2 Framtidig boligbygging i Vestby

I områdereguleringsplanen for Vestby sentrum er det lagt til rette for at det på sikt kan etableres mellom 4000 og 6800 nye boliger i planområdet. Det blir i hovedsak bygd leiligheter i sentrumsområdet. Kommunen ønsker en blandet bosetting her og vil prøve å legge til rette for dette, men sentrumsnære leiligheter blir ofte dyre for familier i etableringsfasen. Det forventes også videre utbygging på Pepperstad og på Sole IV framover mot ca. 2035.

Vestby syd (Brevik og Son) har hatt en sterk utbygging de seneste årene og har nå nærmere 6500 innbyggere. Det var i utgangspunktet tenkt å bygge ca. 220 boliger på Store Brevik IV (Block Watne) med blandet bebyggelse. Utbyggingen her blir nå begrenset til ca. 70 eneboliger som antas påbegynt i slutten av 2018.

Øra-jordet antas også i nær framtid å bli utbygd. Det foreligger ikke detaljerte planer ennå, men det er tatt utgangspunkt i ca. 35 leiligheter. I kommuneplanen er det også lagt ut et boligområde på Kolås. Videre er et mindre område med 16 eneboliger på Labo under utbygging. Skoglundåsen gir plass til minst 100 nye boliger. Disse prosjektene inngår i befolkningsframskrivingen. Det vil fortrinnsvis være eneboliger og rekkehus/tomannsboliger i disse områdene, samt omsorgsboliger på Solhøy i Son, men disse ligger noe lenger fram i tid (Kommuneplanen).

4.1.3 Eie eller leie

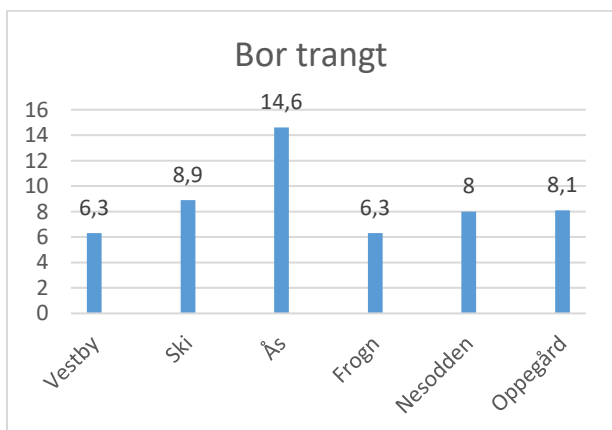

Figur 16 Leie vs. Eie, 2017. Kilde: Akershus fylkeskommune statistikkbank

Figur 16 viser at størstedelen av de som bor i Vestby eier bolig. Tall fra SSB viser at i Norge eier om lag 80 prosent sin egen bolig.

4.1.4 Trangboddhet

Figur 17 viser at det er 6,3 prosent som bor trangt i Vestby. Dette er færre sammenlignet med andre Follokommune, utenom Frogn som ligger på det samme.

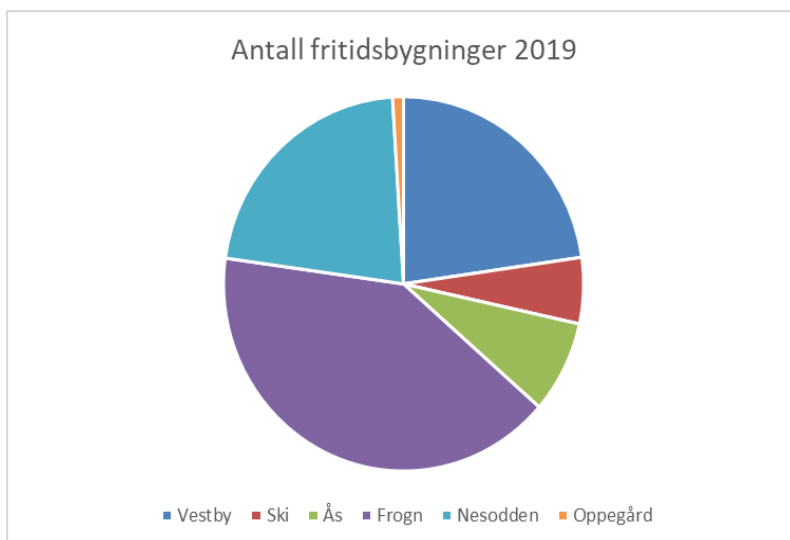

Figur 17 Andel som bor trangt i forhold til innbyggertall 2017. Kilde: Kommunehelse statistikkbank

Ser vi på barn i husholdninger i Vestby som bor trangt (11,6%), er det lavere sammenlignet med fylket (16,2%) og landet som helhet (18,9%) (Bufdir 2017).

4.1.5 Fritidsbolig

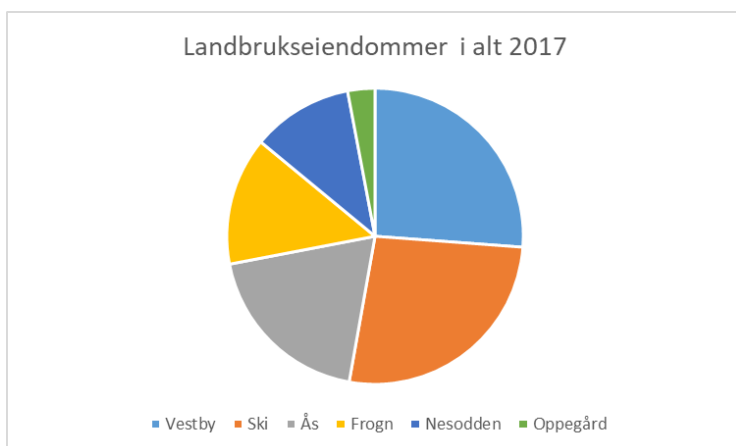
Per 2019 er det totalt 1 620 hytter i Vestby (SSB). Sammenlignet med andre follokommuner har Frogn flest fritidsbygninger, deretter Vestby og Nesodden med omtrent samme antall.

Figur 18 Andel fritidsbolig i Follo. Kilde: SSB

4.1.6 Landbrukseiendom

5,3% bor på landbrukseiendom i Vestby. Sammenlignet med andre follokommuner er det flest som på landbrukseiendommer i Ski, deretter Vestby.

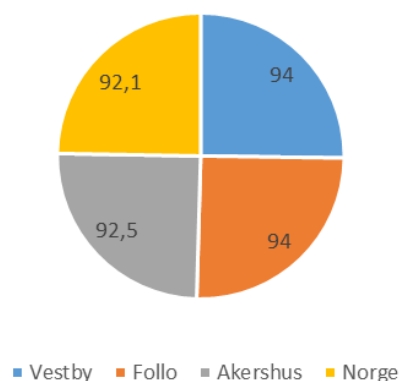

Figur 19 Andel som bor på landbrukseiendom. Kilde: SSB

4.2 BARNEHAGE

Vestby kommune har 8 kommunale og 12 private barnehager. 51 % av barna går i kommunale barnehager. I 2018 gikk 94 % av alle barn i Vestby kommune i alderen 1-5 år i barnehage. Det har ligget stabilt de siste 4 årene.

Andel barn 1-5 år, 2018

Figur 20 Barnehagedekning. Kilde: Akershus Statistikkbank

Vestby har god barnehagedekning. Ved hovedopptaket 1.mars 2019 fikk alle barn som hadde rett til barnehageplass tilbud om plass i en barnehage. Ikke alle får likevel tilbud om plass i den barnehagen de har som sitt førstevalg.

12 % av barnehagebarna i Vestby har minoritetsspråklig bakgrunn (det vil si at begge barnas foreldre har et annet morsmål enn norsk). Dette er omtrent på gjennomsnittet sammenlignet med andre kommuner i Akershus. Andelen minoritetsspråklige barn i alderen 1-5 år som benytter barnehage er 90 %, altså litt lavere enn barnebefolkningen totalt. Vestby kommune mottar statlig tilskudd til minoritetsspråklige barn i barnehagene. Dette tilskuddet gis til kommuner som har over 10 % minoritetsspråklige barn, og minst 50 minoritetsspråklige barn som går i barnehage. Tilskuddet skal bidra til at det settes inn tiltak i barnehagene for å styrke den norskspråklige utviklingen for minoritetsspråklige barn. I 2018 var det 9 barnehager som mottok tilskuddsmidler. Det er store forskjeller på andelen minoritetsspråklige barn mellom barnehagene i Vestby. Flest minoritetsspråklige barn går i barnehager i Vestby nord, der noen av barnehagene har mellom 30-50 % minoritetsspråklige barn.

Andel ansatte med barnehagelærerutdanning i Vestby er 37 %. For Akershus er tilsvarende andel på 36,1 % og i landet (utenom Oslo) er andelen 42,3 %. I tillegg til andelen barnehagelærere har også mange av barnehagene i Vestby ansatte med annen godkjent pedagogisk utdanning som kan jobbe som pedagogiske ledere. Disse kommer ikke fram i statistikkene over andel ansatte med barnehagelærerutdanning, men bidrar til høyere pedagogtettheten i barnehagene enn det statistikkene viser. Vestby kommune har satset på å skolere assistenter for å bidra til å øke den pedagogiske kvaliteten i barnehagene. I 2018 var det 23 ansatte i kommunale og private barnehager som gjennomførte gratis ettårig barne- og ungdomsfagutdanning som fagarbeider i barnehage. Dette ble gjennomført i samarbeid mellom Vestby kommune og Folkeuniversitetet.

Vestby kommune har ulike satsninger i barnehagene som omhandler folkehelse:

Mat og helse

Vestby kommunes barnehager er opptatt av at alle barn skal få variert og sunn kost i barnehagen, og utvikle gode og sunne matvaner. Barnehagene serverer tre måltider daglig, etter [retningslinjer](#) og råd om mat og kosthold fra Helsedirektoratet. Dette skal gi alle barn et likeverdig mattilbud og skal bidra til å utjevne sosiale forskjeller knyttet til helse og kosthold.

Grønt flagg

Alle kommunale barnehager har grønt-flagg sertifisering, som vil si at de har fokus på miljø og bærekraft, og at barna involveres i dette arbeidet.

Livsmestring – psykisk helse

Vestby kommune er opptatt av å utvikle god kvalitet i alle barnehagene når det gjelder barns psykiske helse. Kommunen har en treårig satsing på inkluderende barnehage- og skolemiljø, i samarbeid mellom RO barnehage og RO skole. Dette er en nasjonal satsning i regi av Utdanningsdirektoratet. Hensikten med satsingen er å fremme trivsel og inkludering i barnehager og skoler, og å forebygge mobbing, krenkelser og utenforskap. Vestby deltar med 16 barnehager (8 kommunale og 8 private) og 8 skoler. Målet er at *alle barn og unge i Vestby skal oppleve å være betydningsfulle i et trygt og inkluderende fellesskap*. Satsningen innebærer et tett samarbeid mellom barnehager og skoler og SFO, lokale utviklingsarbeider i alle barnehagene, og felles kurs og kompetanseutvikling i regi av både kommunen og fylkesmannen.

4.3 SKOLE

4.3.1 Skolekapasitet

Alle skolene i Vestby er nye - den eldste skolen er 12 år gammel (2019).

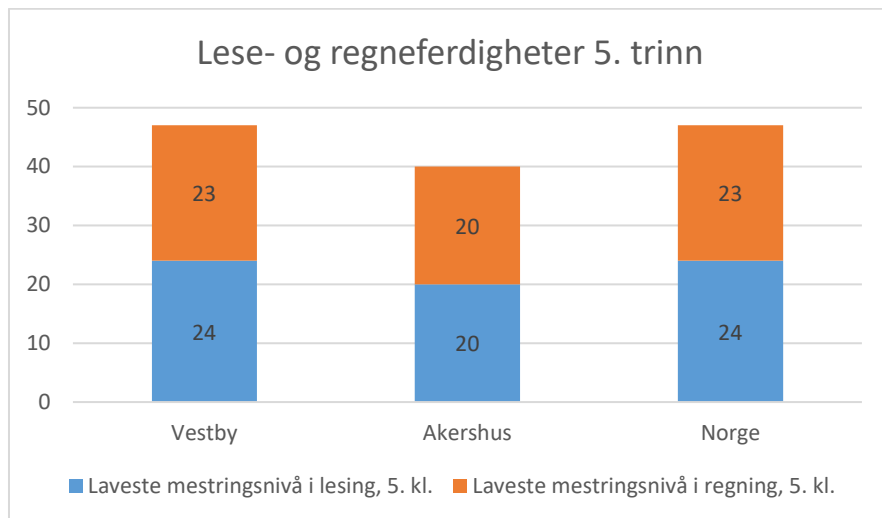
Av barneskolene i kommunen vil de neste årene bli kapasitetsutfordringer på:

- Vestby grunnskole. Det er estimert at elevtallene vil være høyere enn kapasiteten fra rundt 2022 og framover.
- Hølen skole. Det er estimert at elevtallene vil være høyere enn kapasiteten fra rundt 2020. Dette er kun en liten forskjell.

Av ungdomskolene vil Grevlingen skole og kultursenter få kapasitetsutfordringer fra rundt 2024 og Vestby ungdomsskole fra omtrent 2033 (Kommuneplanen).

4.3.2 Mestringsnivå

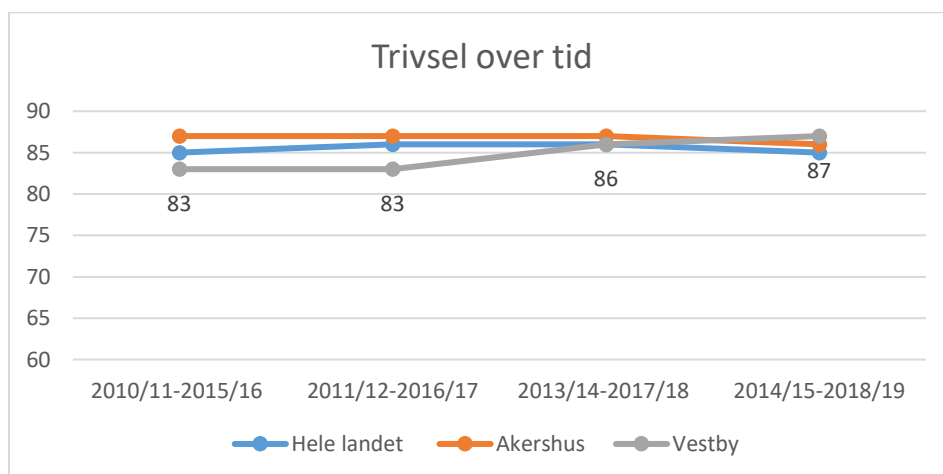
Vestby har samme prosentvise antall elever i laveste mestringsnivå som resten av landet, og noe høyere enn gjennomsnittet i Akershus.

Figur 21 Andel 5. klassinger med laveste mestringsnivå i lesing og regning, skoleår 2015/16-2017/18. Kilde: Kommune helsa statistikkbank

4.3.3 Trivsel

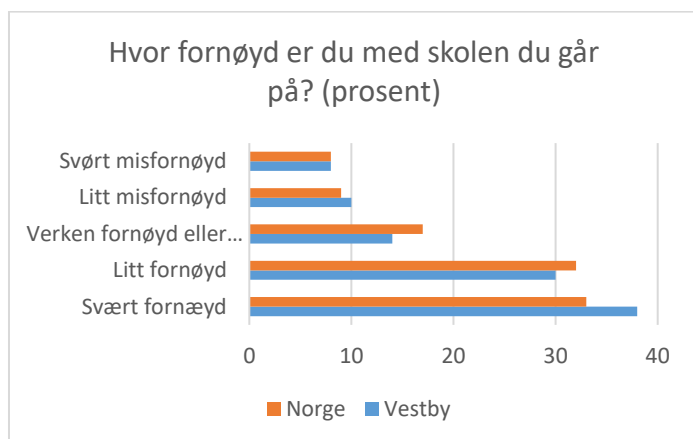
Trivselen til ungdomsskoleelevene er høy. Likevel ser vi en nedgang fra 2014/2015 til 2018/2019. Ser vi over en lengre periode og sammenligner med Akershus og hele landet, øker trivselen i Vestby, mens i Akershus og i resten av landet er trivselen synkende.

Figur 22 Andel ungdomsskoleelever som trives svært godt og godt over tid. Kilde: Kommune helsa statistikkbank, som igjen er hentet fra elevundersøkelsen

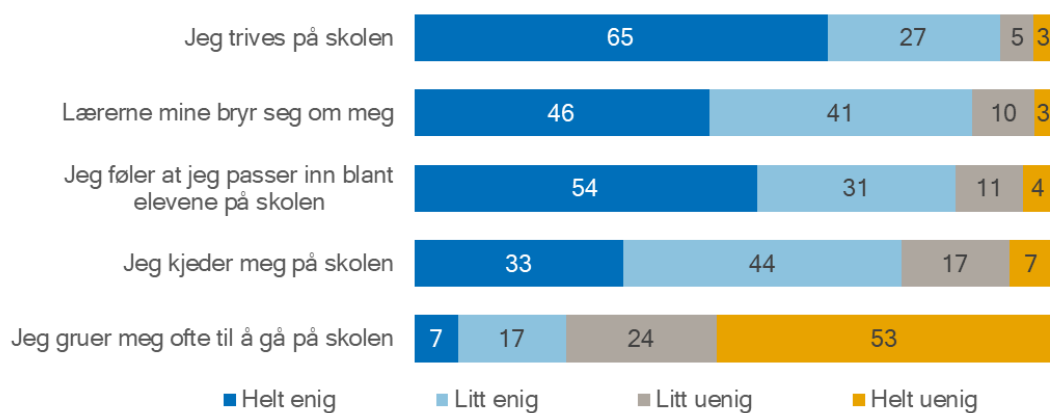
4.3.4 Fornøyd med skolen

Flere ungdomsskoleelever i Vestby er fornøyd med skolen de går på enn ellers i landet.

Figur 23 Andel ungdomsskoleelever som er fornøyd med skolen de går på. Kilde: Ungdataundersøkelsen 2019

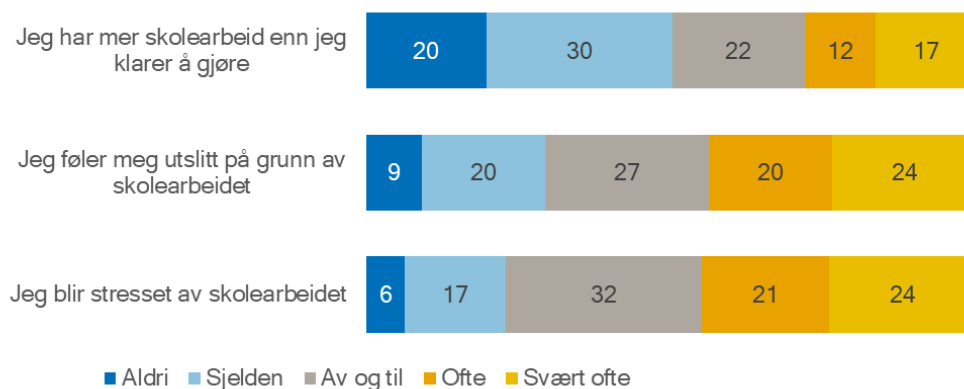
Mange elever trives på skolen og er fornøyd med lærerne sine i Vestby, men det er også en del som kjeder seg på skolen.

Figur 24 Hvordan ungdomsskoleelever opplever skolen. Kilde: Ungdataundersøkelsen 2019

4.3.5 Skolearbeid

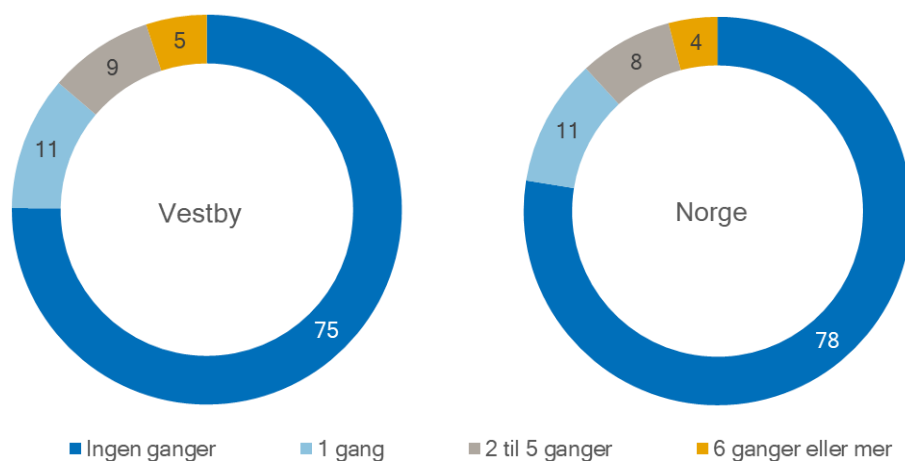
Omtrent 45-46% blir ofte utslitt og stresset av skolearbeid, og 29% sier at de ofte har mer skolearbeid enn de klarer å gjøre.

Figur 25 Opplevelse av skolearbeid, «hvor ofte har du hatt det slik de siste månedene?». Kilde: Ungdataundersøkelsen 2019

4.3.6 Skulking

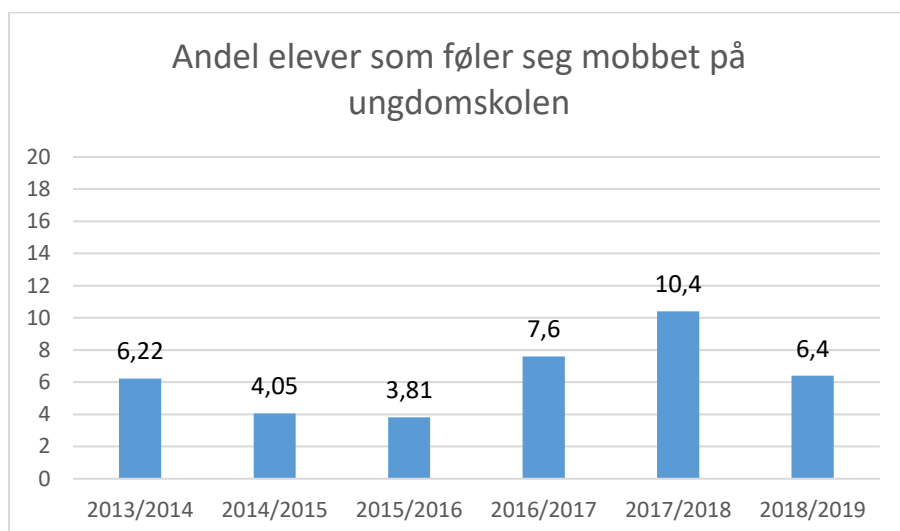
Hvor mange ganger har du skulket skolen siste år?

Figur 26 Antall ganger ungdomsskoleelever har skulket det siste året. Kilde: Ungdataundersøkelsen 2019

4.3.7 Mobbing

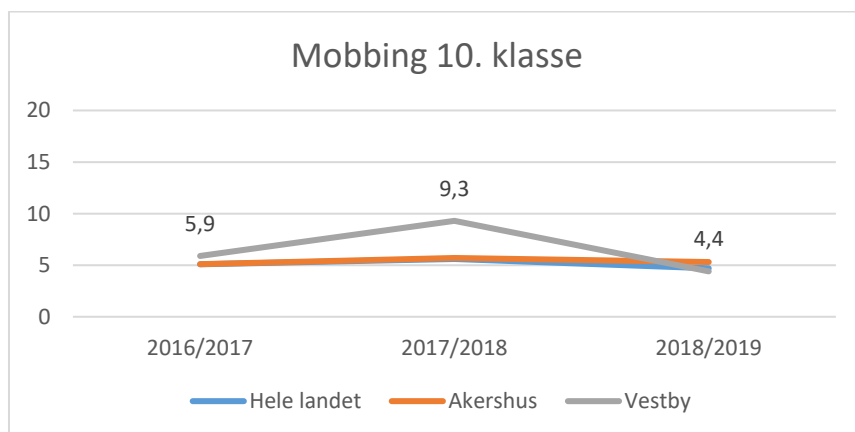
Andel ungdomsskoleelever som følger seg mobbet er varierende, se figur 27. Fra 2013/2014 til 2018/2019 er det gjennomsnittlig 6,4% som føler seg mobbet.

Figur 27 Andel elever som føler seg mobbet på ungdomskolen i Vestby. Kilde: kommunehelse statistikkbank

Lærerne opplever at flere enkeltsaker rapporteres inn enn tidligere. Foreldrene melder også ifra til skolen, og elevene tør i større grad å si ifra selv. Skolene har fokus på å fange opp mobbing tidlig og oppfatter det som svært positivt at flere tør å si ifra.

Kommunen viderefører programmet som heter *Mitt valg*, som er et forebyggende arbeid mot blant annet bruk av rusmidler, mobbing og vold. *Mitt valg* startet i Vestby kommune våren 2016 og er i dag godt implementert, både i barnehage og skole.

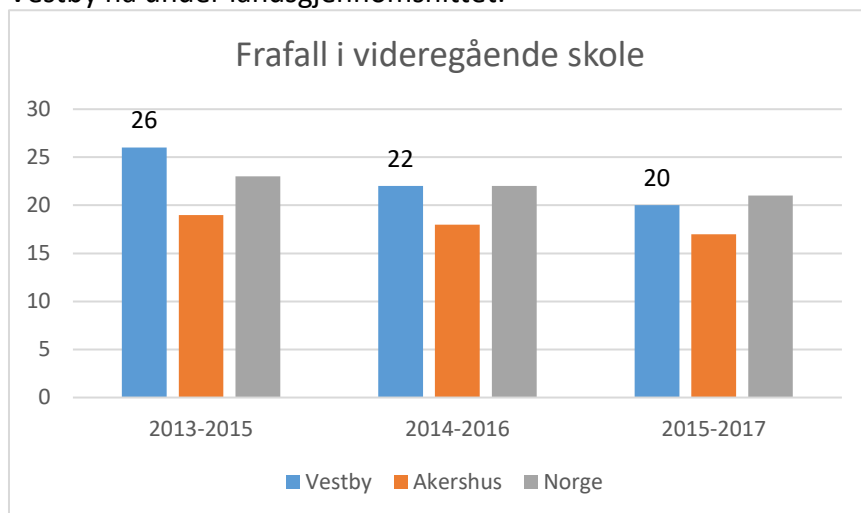
Figur 28 Andel som føler seg mobbet i 10. klasse. Kilde: Kommunehelse statistikkbank

4.3.8 Fysisk aktivitet i skolen

Fysisk aktivitet i skolen er sikret gjennom sentrale føringer. I tillegg har kommunestyret i Vestby kommune utvidet rammen til fem klokke timer fysisk aktivitet hver uke på barnetrinnet. På ungdomstrinnet er det innført 4 timer fysisk aktivitet hver uke. Fysisk aktivitet skal gjennomføres i alle fag og som en naturlig og integrert del av undervisningen.

4.3.9 Frafall i videregående skole

Frafall i videregående skole er synkende. Fra å ligge over landsgjennomsnittet lenge, ligger Vestby nå under landsgjennomsnittet.

Figur 29 Frafall i videregående skole. Kilde: Kommunehelse statistikkbank

Dette gjelder for elever som er bosatte i Vestby, som går på ulike skoler i landet. Dette er hentet fra folkehelseprofilen til Vestby, og er målt ut fra andelen som ikke har fullført og bestått etter fem år. Vestby har en større nedgang i frafall enn Akershus og landet som helhet.

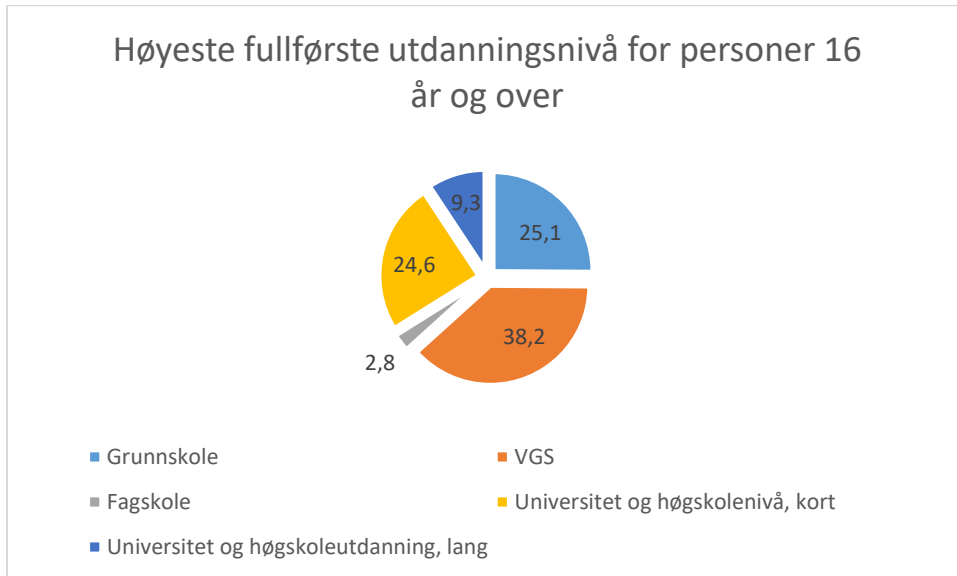
Ser vi på frafall etter foreldrenes utdanningsnivå, har flesteparten av foreldrene til elevene som dropper ut i Vestby kun grunnskoleutdanning. Dette bygger på tall fra 2015-2017 (Folkehelseprofil Vestby 2016).

Videregående skoler er fylkeskommunens ansvar, samtidig viser forskning at god faglige ferdigheter i grunnskolen øker sjansen for at eleven klarer å gjennomføre videregående skole. Fra og med september 2016, har skolene i Vestby engasjert seg i «los-prosjektet», som skal gi støtte til ungdom med svak tilknytning til skolen.

Ungdomslosen er fast ansatt, har gått fra prosjekt til drift og ansees som et effektivt tiltak. Ungdomslosen sørger for tett oppfølging og hjelper utsatte elever til å mestre tilbud som gis i skolen eller av andre tjenester.

4.4 UTDANNING

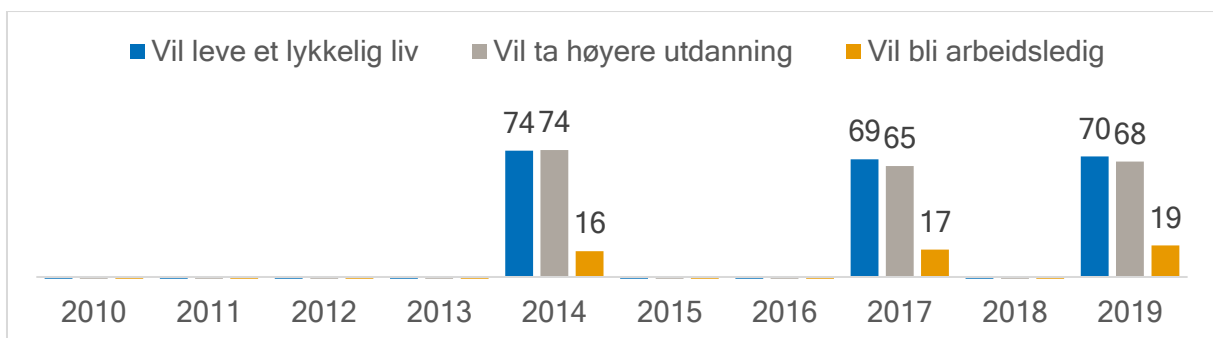
Figur 29 viser at i Vestby har 63% % videregående eller høyere utdanning, hvorav 38,2% har videregående som høyeste utdanningsnivå.

Figur 30 Høyeste fullførte utdanningsnivå for personer 16 år og oppover. Kilde: Akershusstatistikk nr 4, 2018

Av innbyggere mellom 30-39 år har 83 % videregående eller høyere utdanning. Dette er som gjennomsnittet til fylket og i Norge (Folkehelseprofil Vestby 2016). Det er færre i Vestby som har universitets- og høgskoleutdanning, sammenlignet med resten av Akershus.

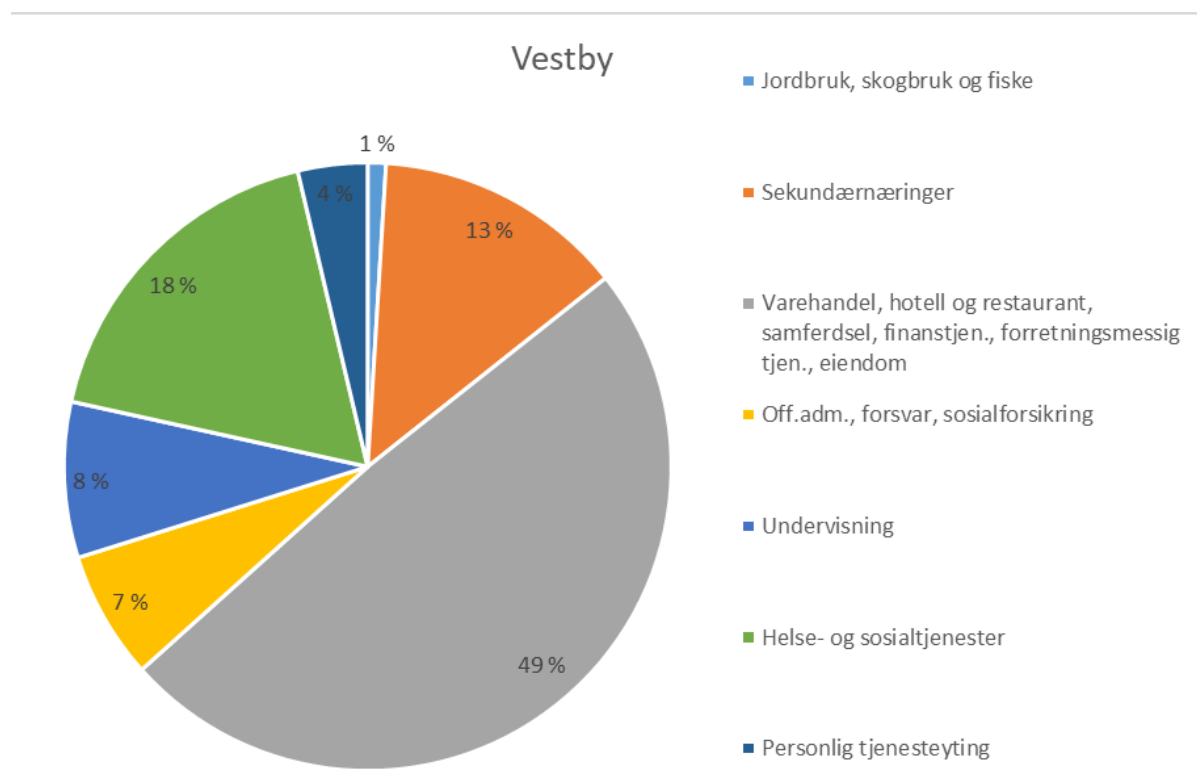
I 2019 var det 68% av ungdomsskoleelever som ønsker å ta høyere utdanning.

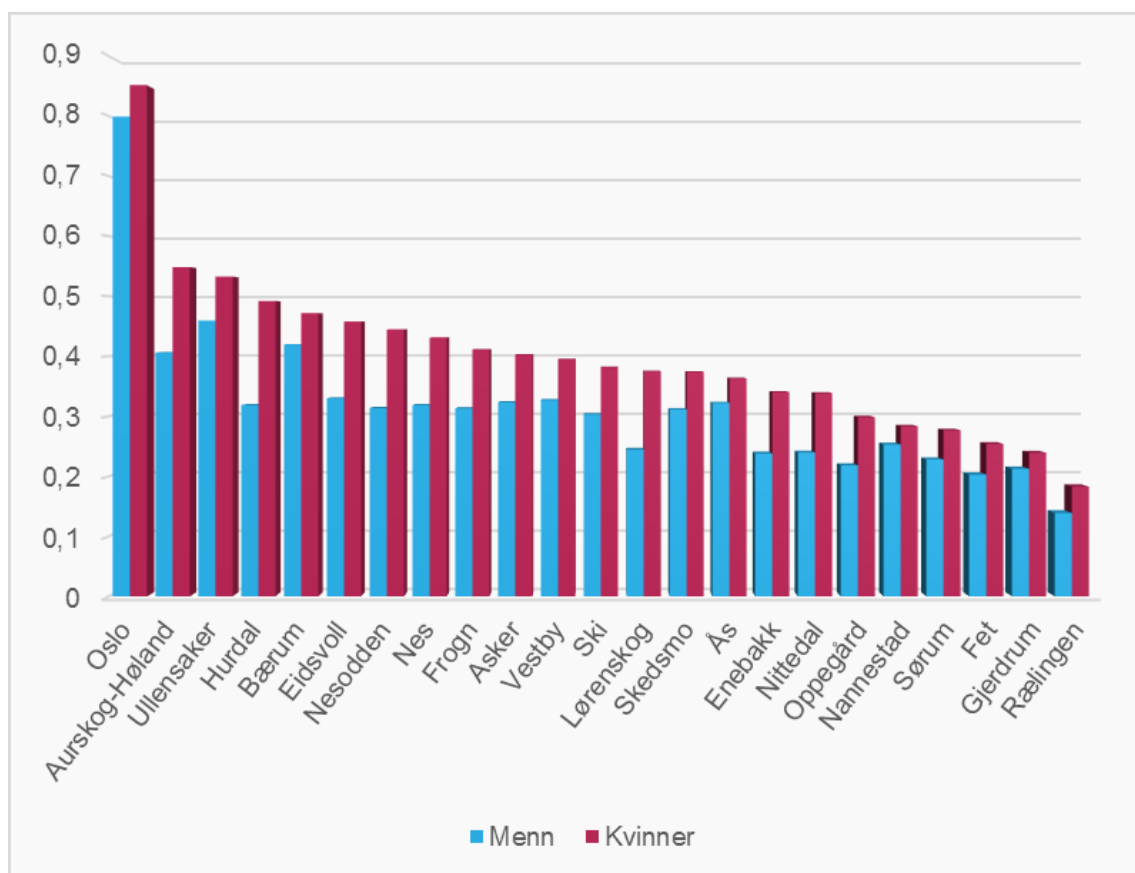
Figur 31 Andel ungdomsskoleelever som vil ta høyere utdanning eller vil bli arbeidsledig. Kilde: Ungdataundersøkelsen 2019

4.5 ARBEID

Av de som bor i Vestby er det flest som jobber med varehandel, hotell og restaurant, samferdsel, finanstjenester, forretningsmessig tjenester og eiendom (49%).

Figur 32 Selvforsyningen av arbeidskraft per 2017, 15-74 år. Kilde: SSB

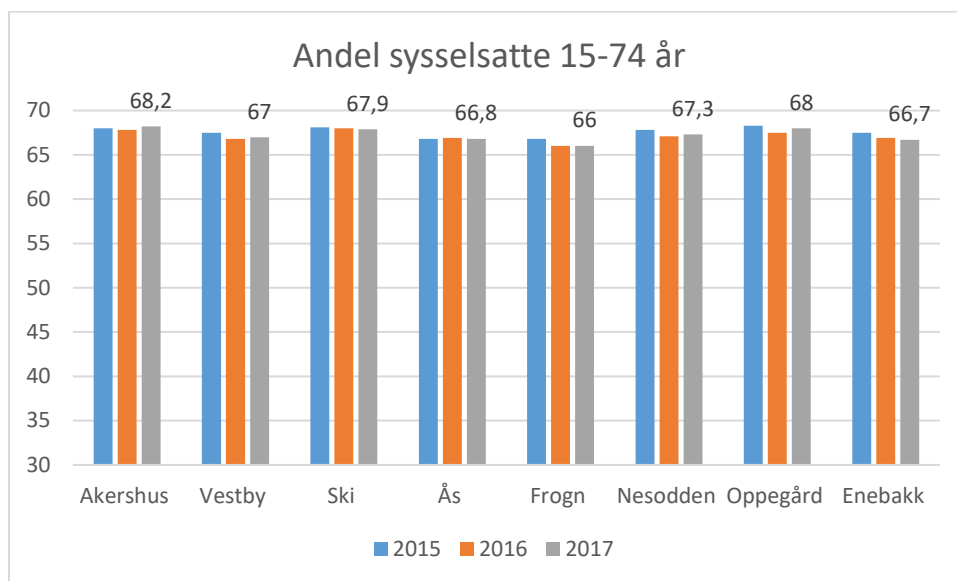
Figur 33 Andel sysselsatte som bor i Vestby har også arbeidsplassen sin i sin egen hjemkommune. Kilde: Akershusstatistikk nr. 4, 2018

Figur 33 viser omtrent 35% av de sysselsatte som bor i Vestby har også arbeidsplassen sin i sin egen hjemkommune. Det er flere kvinner enn menn som jobber i egen kommune.

Av antall sysselsatte mellom 16-24 år i 2013 er det 37 % av disse som jobber i Vestby, 60 % i Akershus (hvorav 56 % av disse jobber i Follo) og 27 % i Oslo.

4.5.1 Sysselsatte

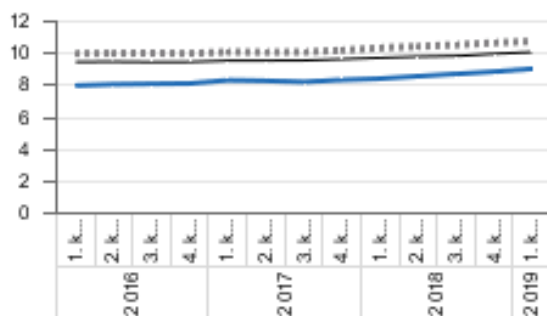
Andel sysselsatte i Vestby i 2017 er 67%.

Figur 34 Andel sysselsatte 15- 74 år. Kilde: Akershus statistikkbank

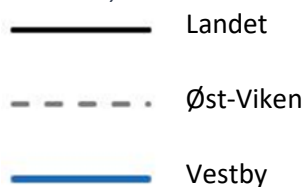
4.5.2 Mottakere av uføretrygd

Andel mottakere av uføretrygd av alle innbyggere (18-66 år)

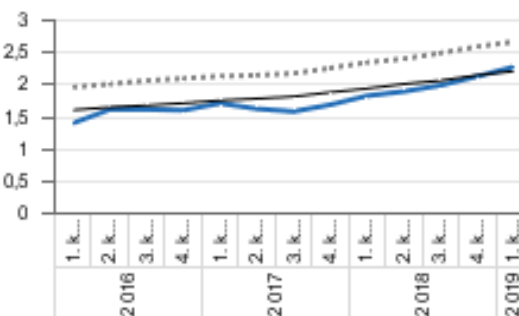

Figur 35 Andel mottakere av uføretrygd 18-66 år.

Kilde: NAV Øst-Viken

Andel mottakere av uføretrygd av innbyggere under 30 år

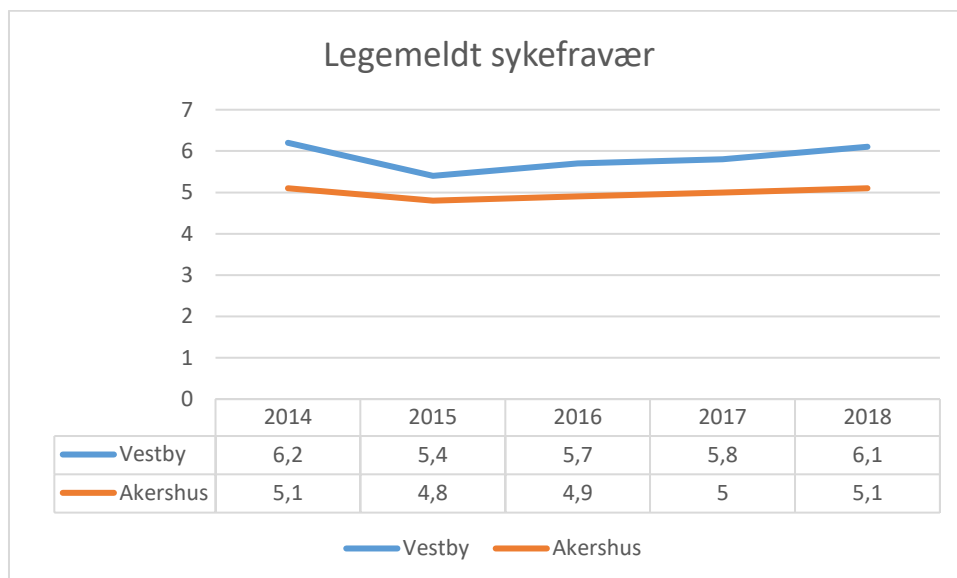

Figur 36 Andel mottakere av uføretrygd under 30 år.

Kilde: NAV Øst-Viken

4.5.3 Sykefravær

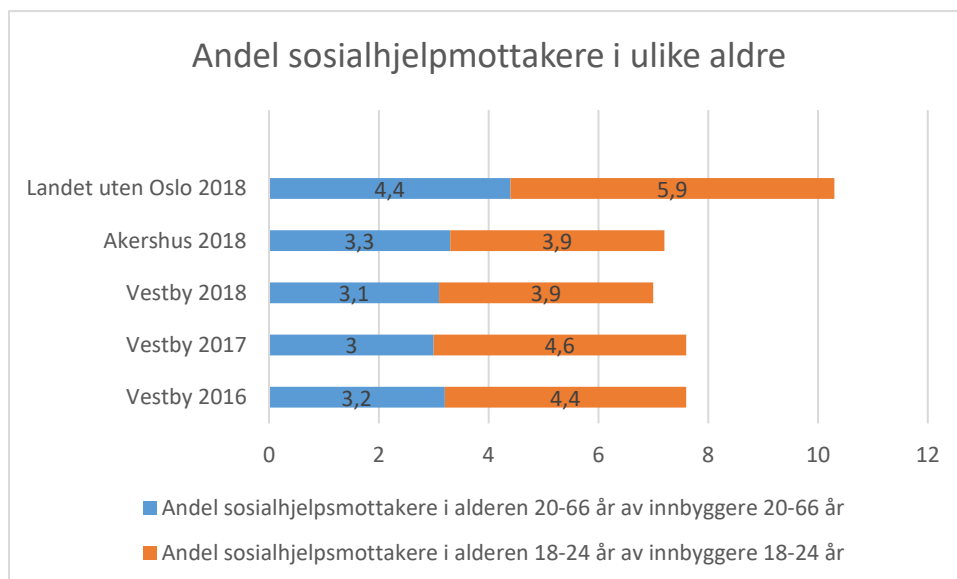
Vestby kommune ligger litt over Akershus for øvrig med hensyn til legemeldt sykefravær. De største sykemeldingsgrunnene er muskel- og skjelettlidelser og psykiske helseplager.

Figur 37 Legemeldt sykefravær. Kilde: SSB

4.5.4 Sosialhjelpsmottakere

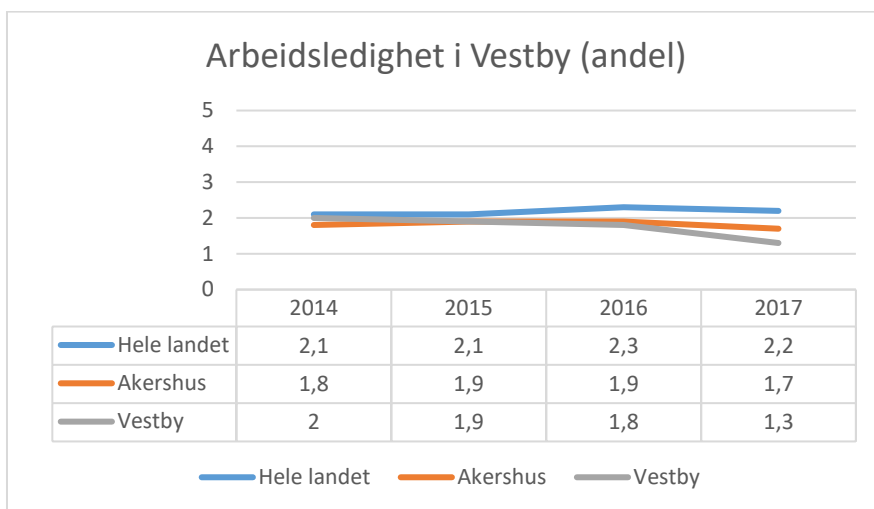
Økonomisk sosialhjelp er en midlertidig inntekt som skal sikre forsvarlig livsopphold der personen ikke har andre muligheter til å forsørge seg selv. I 2018 var det færre sosialhjelpsmottakere i Vestby enn landet utenom Oslo, og litt færre enn Akershus.

Figur 38 Andel sosialhjelpsmottakere i Vestby. Kilde: Kostra

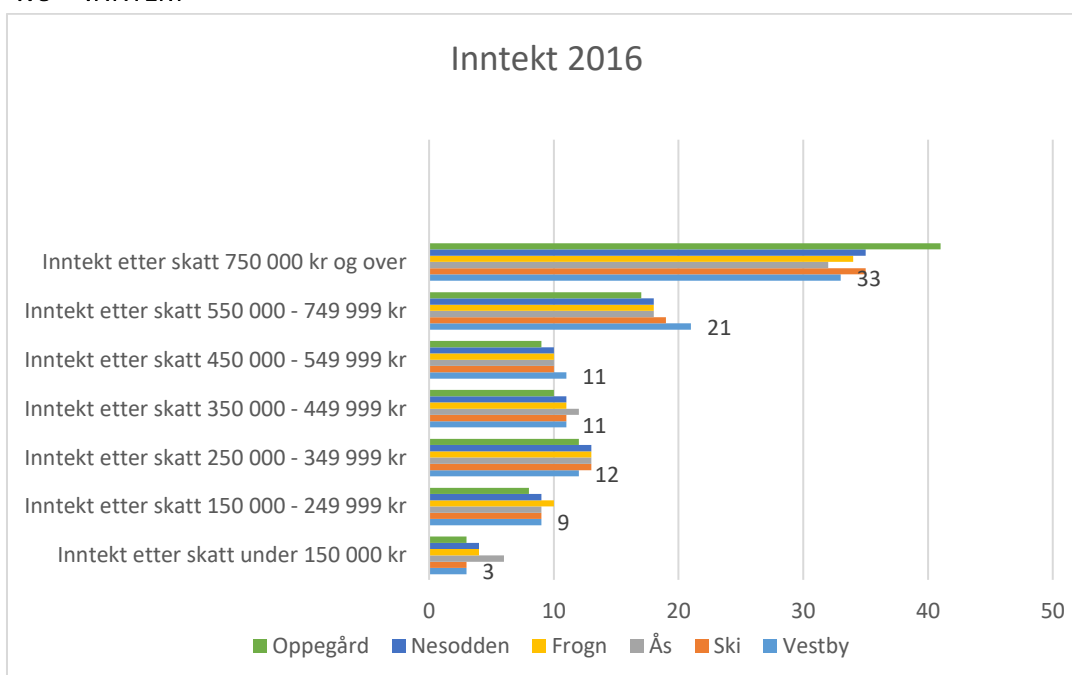
4.5.5 Arbeidsledighet

Arbeidsledigheten i Vestby er synkende fra 2014 til 2017.

Figur 39 Andel i Vestby som er arbeidsledig, 15-74 år. Kilde: Kommunehelsastatistikkbank

4.6 INNTEKT

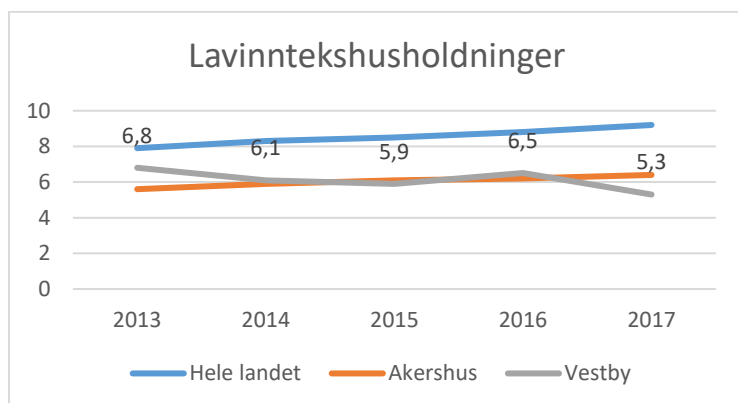
Figur 40 Husholdningsinntekt etter skatt, (prosent), 2016. Kilde: Akershus statistikkbank

4.6.1 Inntektsulikhet

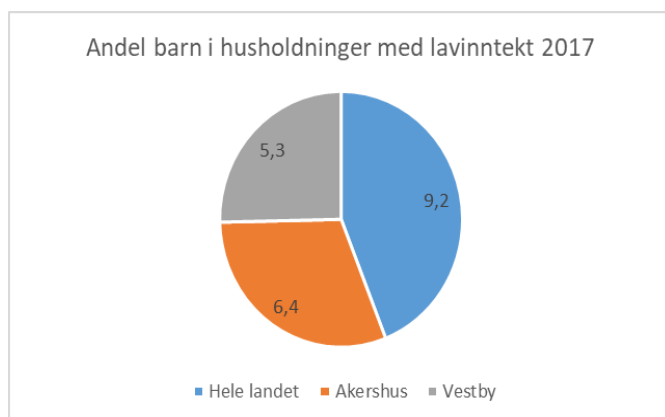
Inntektsulikheten i Vestby er litt lavere (2,6 %) sammenlignet med Akershus (2,9 %) og resten av landet (2,8 %) (Folkehelseprofil Vestby 2019).

4.6.2 Lavinntekt

I 2017 er det færre som bor i lavinntekt i Vestby, sammenlignet med landet og Akershus.

Figur 5 Andel lavinnteksthusholdninger. Lavinntekt er definert som husholdninger med inntekt under 60 prosent av nasjonal medianinntekt, beregnet etter EU-skala og er eksklusive husholdninger med brutto finanskapital over 1G. Kilde: Bufdir

Figur 42 Andel barn i husholdninger med lavinntekt. Kilde: Bufdir

I Vestby bor 5,3% prosent barn i husholdninger med lavinntekt siste år etter nasjonal medianinntekt. Det er lavere sammenlignet med Akershus og resten av landet

5 FYSISK OG SOSIALT MILJØ

En rekke miljøforhold har effekt på helsen. Eksempler er drikkevannskvalitet, luftkvalitet, grad av støy, sykkelvegnett og kvaliteter ved nærmiljøet som tilgang til friområder, friluftsområder osv. Sosialt miljø kan omfatte organisasjonsdeltakelse, kulturtilbud, sosiale møteplasser osv.

Maten vi spiser, luften vi puster inn, utformingen av boligområder og andre miljøforhold oppmuntrer til fysisk aktivitet og sosial kontakt, virker inn på helse, livskvalitet og trivsel.

5.1 FYSISK MILJØ

Trygge uteområder og uformelle møteplasser som frister til opphold og sosial kontakt, kan øke følelsen av tilhørighet til nærmiljøet. Eksempler på møteplasser er aktivitetssentre for unge og eldre, kultur- og samfunnshus, parker, turstier og lekeplasser (Regjeringen 2013).

Trafikkregulering kan gjøre byrom og utemiljø triveligere å oppholde seg i. Mindre trafikk kan gjøre miljøet tryggere og samtidig redusere støy og luftforurensing.

5.1.1 Inneklima i skoler og barnehager

Miljørettet helsevern gjennomfører regelmessig tilsyn (hvert fjerde/femte år) i skoler og barnehager i Vestby kommune for å påse at virksomhetene driftes i henhold til krav i forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler.

I 2015, 2016 og 2017 ble det gjennomført tilsyn etter denne forskriften ved samtlige skoler og barnehager i Vestby kommune. Rapporter fra tilsynene omhandler eventuelle avvik og merknader som ble avdekket innen de reviderte områdene på tilsynet, og gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av miljømessige forhold ved virksomheten. Avvikene som ble påvist under tilsynene i perioden 2015-2017 er blitt lukket.

Satsningsområder:

Økt smitterenhold

Renholdstiden i barnehagene ble i 2019 økt med 22% med fokus på renhold av smitteutsatte steder. Vi har ingen svar enda på om og hvor mye dette reduserer smitteutbrudd i barnehagene.

Økt bruk av matter, både innleide og fastmonterte

Hensikten er å redusere smuss og fuktighet fra å komme inn i byggene. Renere bygg gir bedre inneklima og trivsel.

5.1.2 Radon og stråling

Det finnes ingen statistikk over inneklima, radon og stråling i barnehager og skoler i Vestby kommune.

Kommunen følger opp at offentlige bygg (eks. skoler og barnehager) og dokumenterer radonverdier under tiltaksgrensen fastsatt i strålevernforskriften (100 Bq). Fra 2014 er det krav om dokumentasjon om radon i alle utleieboliger. Det er ikke krav om kontroll, men utleiere skal kunne fremvise dokumentasjon på at radonnivået er i tråd med tiltaks- og grenseverdiene. Alle skoler og barnehager har målt radonkonsentrasjon, og avvikene har vært fulgt opp med radonreduserende tiltak og kontrollmålinger der det har vært behov.

5.1.3 Universell utforming

Alle nye bygg, i Vestby kommune skal være universelt tilrettelagt for alle typer funksjonshemninger i tråd med gjeldende forskrift og NS 11001-1:2018 «Universell utforming av byggverk - Del 1: Arbeids- og publikumsbygninger».

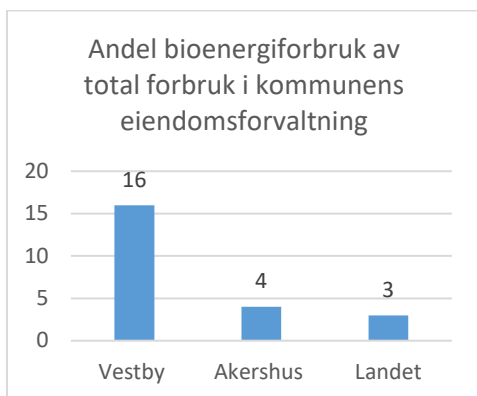
Alle gang- og adkomstveier, anlegg og opparbeidede utearealer i Vestby kommune skal være universelt tilrettelagt for alle typer funksjonshemninger i tråd med gjeldende forskrift så langt det passer.

5.1.4 Klima og energi

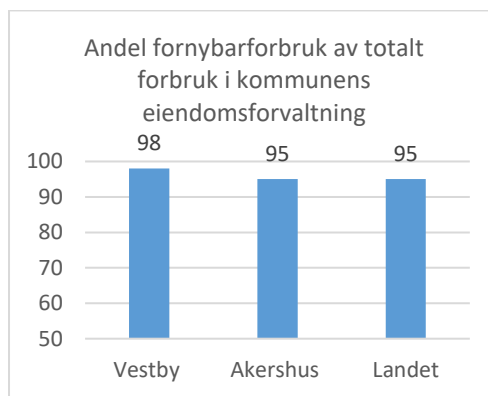
Vestby kommune har installert både sentral driftskontroll (SD), og energioppfølgingsystemet Green Tracker i de fleste byggene kommunen drifter og vedlikeholder. SD-anlegget leser av og kontrollerer varmesystem, ventilasjon, kjøling og andre komponenter i byggene. Dette gjør det enkelt å få oversikt og å sørge for at alle elementene jobber best mulig sammen. Ved hjelp av SD-anlegget styres energi og ventilasjon på forhånd, for eksempel ved å bestemme hva verdiene skal være i helger og kvelder når byggene ikke er i bruk.

Green Tracker er et moderne og brukervennlig energioppfølgingsystem som kartlegger energiforbruket, og sørger for smartere og mer miljøvennlig drift. Green Tracker har også gjort det enklere å sette opp neste års energibudsjett, og avdekker «energyver» raskere. Slik oppnår man bedre kontroll over energiforbruket, lavere energikostnader og energisparing.

Figur 43 viser at Vestby kommune har høyere bioenergiforbruk på kommunale anlegg, sammenlignet med Akershus og resten av landet. Videre har Vestby kommune også noe høyere fornybarforbruk i sine anlegg sammenlignet med Akershus og resten av landet, se figur 44.

Figur 43 Andel bioenergiforbruk av total forbruk i kommunens eiendomsforvaltning, egne bygg.
Kilde Akershus statistikkbank

Figur 44 Andel fornybarforbruk av totalt forbruk i kommunens eiendomsforvaltning, egne bygg.
Kilde: Akershus statistikkbank

5.1.4.1 Klimagassutslipp

Ser vi på klimagassutslipp (co²) fra veitrafikk basert på utslipp per innbygger i tonn i Akershus, så ligger Vestby høyest. Når det gjelder klimagassutslipp fra avløp og deponigass ligger Vestby lavt. Det er lavt utslipp generelt i hele Akershus. Vestby har også lave klimagassutslipp fra jordbruk, men noe høyere enn Akershus som helhet (Akershusstatistikk 2, 2015).

5.1.5 Støy

Støy er et av de miljøproblemene som rammer flest mennesker i dag. De viktigste kildene til støy er samferdsel, tekniske installasjoner, industri, naboaktiviteter, bygg og anleggsvirksomhet. Kommunen arbeider forebyggende i planprosesser for å sikre at befolkningen ikke utsettes for støy over grenseverdiene satt i miljøverndepartementets retningslinjer for støy T-1442 (Miljørettet helsevern).

5.1.6 Drikkevann

Vestby kommune leverer drikkevann med god kvalitet (Folkehelseprofil Vestby 2018 og 2019). Kvaliteten på levert drikkevann sjekkes rutinemessig gjennom et prøvetakingsprogram. Størstedelen av fastboende i kommunen får levert drikkevann fra kommunale ledninger. Det er noe over 500 helårsboliger som har egen (privat) drikkevannskilde.

5.1.7 Avløp

Kommunen er en del av Vannområdeutvalget Morsa, et samarbeidsprosjekt for alle kommuner som omfatter Vannområde Morsa. Det jobbes kontinuerlig med å forbedre vannkvaliteten på alle vassdrag i Vestby ved å ta vassdragsprøver, følge opp tilstanden og iverksette tiltak der det er behov.

Kommunale avløpsledninger tar imot avløp fra størstedelen av næringsaktivitet og helårsboliger som er tilknyttet kommunale avløpsledninger. Kommunen holder en høy utskiftingstakt i ledningsnettet for å redusere lekkasjer.

I kommunen er det ca. 1340 private avløpsanlegg med utslipp til resipient med helårsvannføring. Av disse er noe over 500 anlegg tilknyttet helårsbolig. Det settes ekstra stor innsats på å begrense disse utslippene, og det sørges for at alle anleggseiere med eldre avløpsanlegg pålegges å oppgradere sine anlegg til nye godkjente anlegg. Der det er mulig for kommunalt tilkobling av avløpsvannet, pålegges det tilkobling til det kommunale ledningsnettet.

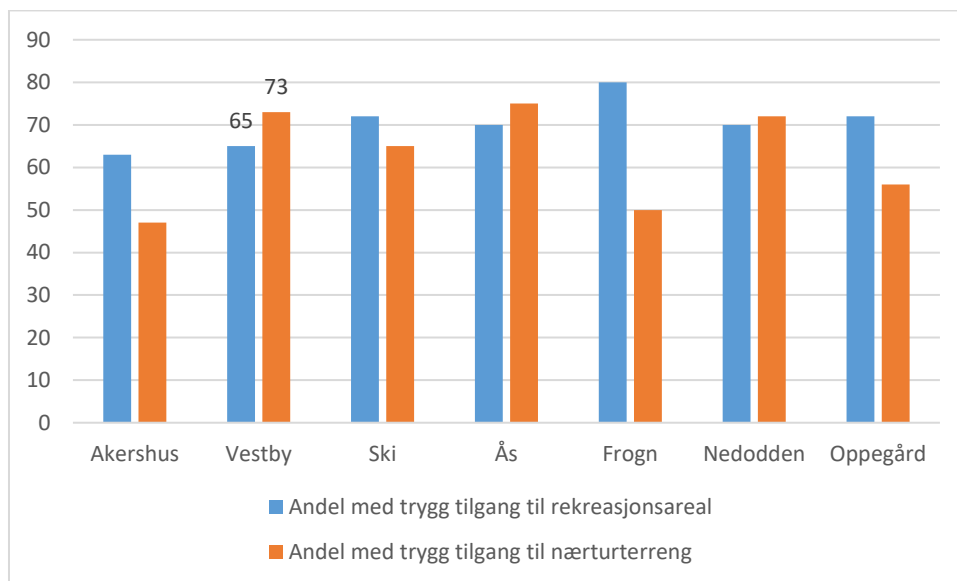
5.1.8 Friluftsliv

Vestby kommune har en 2 mil lang sammenhengende skiltet kyststi. Kyststien er tilrettelagt med traseer både i ulendt terreng og i rullestolvennlig terreng. Enkelte etapper er derfor skiltet valgfri trase.

I Vestby er det totalt 13 områder som er statlig sikra friluftsområder (Miljødirektoratet), hvor flesteparten ligger langs kysten med gode muligheter for rekreasjon som bading, turgåing og fiske.

Ødemørk består at et større friområde med skogsterreng som er tilrettelagt med blant annet turveier- og stier, oppkjørte skiløyper, gapahuker, skytebane og frivillig drevet kafe.

Figur 45 viser at Vestby kommune har en stor andel med trygg tilgang til nærturterreng. Forskjellen er stor sammenlignet med Akershus, samt at vi ligger høyest (sammen med Ås) sammenlignet med andre Follokommuner. Andel med trygg tilgang til rekreasjonsareal ligger på gjennomsnittet med kommuner i Akershus, og noe lavere sammenlignet med Follokommuner.

Figur 45 Andel med trygg tilgang til rekreasjonsareal og nærturterreng. Kilde: Akershus statistikkbank

5.1.8.1 Strender og badevannskvalitet

Badevannskvaliteten i Vestby er god. Kommunen følger opp vannkvalitetsovervåkning på åtte ulike badestrender. Det tas vannprøver hver 14. dag gjennom sommermånedene. Kun Brevikbukta har ved enkelte anledninger måtte stenges på grunn av for høyt innhold av termotabile bakterier i vannet. Dette forekom 3 ganger i 2018, men har ikke forekommet i 2019.

Det er etablert toalett og avfallsbeholdere ved nesten alle de offentlige badestrendene. De fleste har også badeflåter, flere har stupebrett og badetrapper.

Krokstrand er den mest besøkte stranda i kommunen. Området er oppgradert de siste årene med nye toalett, kiosk, HC-tilpasset fiskerampe og HC-baderampe. Kystledhytta Svartåshytta ligger like ved.

5.1.9 Skoleveier

Kommunen utarbeider årlig tiltaksplan for trafiksikkerhet som et grunnlag for å søke om tilskudd fra Aksjon skolevei-ordningen. Steder langs skolevei med antatt økt risiko for ulykker har fokus.

5.2 SOSIALT MILJØ

Flere undersøkelser finner mindre psykiske og fysiske helseproblemer i samfunn som er preget av gjensidig tillit, sosial støtte og samhold. Støtte fra familie, naboer, venner og bekjente i lokalsamfunnet er positivt i seg selv, og vil i tillegg virke som en buffer ved negative livshendelser (FHI 2016).

Sosiale møteplasser kan oppmuntre til at folk treffes og knytter kontakt, dersom kommunen legger til rette for slike møteplasser.

5.2.1 Frivillige organisasjoner

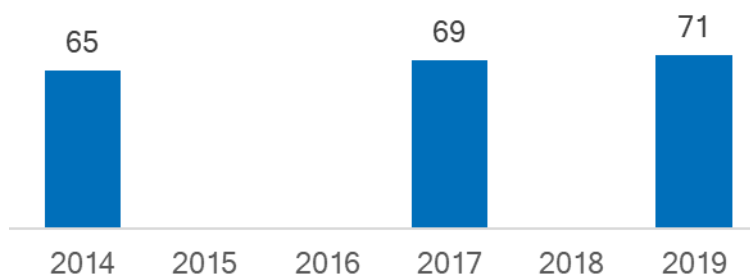
Frivilligsentralen i Vestby regner ut omtrentlig antall timer det jobbes frivillig hos dem. I 2018 har de registret 17 483 tusen timer frivillig arbeid, som utgjør 8,95 årsverk. Det samme hadde de i 2017. I 2014 utgjorde frivillig arbeid omtrent 4,6 årsverk.

Det er en tendens at flere påtar seg frivillig arbeid, når det er uforpliktende og de kan stille opp når det passer (Vestby Frivilligsentral).

5.2.2 Fritid for barn og unge

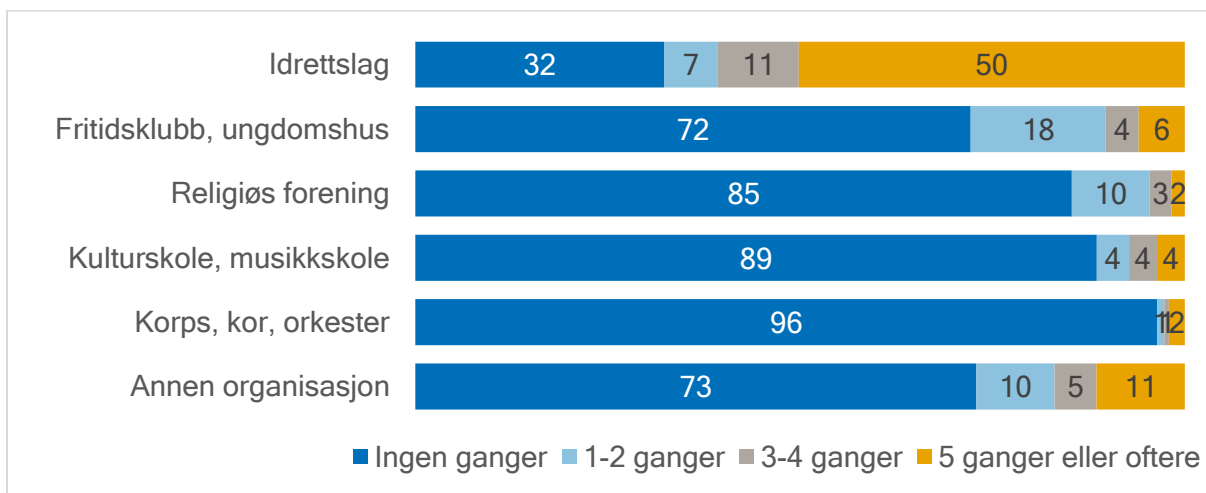
Andel ungdomsskoleelever i Vestby som er medlem i fritidsorganisasjoner er 71 %. I landet ellers er det 66 % (Ungdata 2019).

Ser vi på tidstrenden fra 2014 er antall ungdomsskoleelever som er med i en fritidsorganisasjon i Vestby økende.

Figur 46 Andel som er medlem i en fritidsorganisasjon. Kilde: Ungdataundersøkelsen 2019

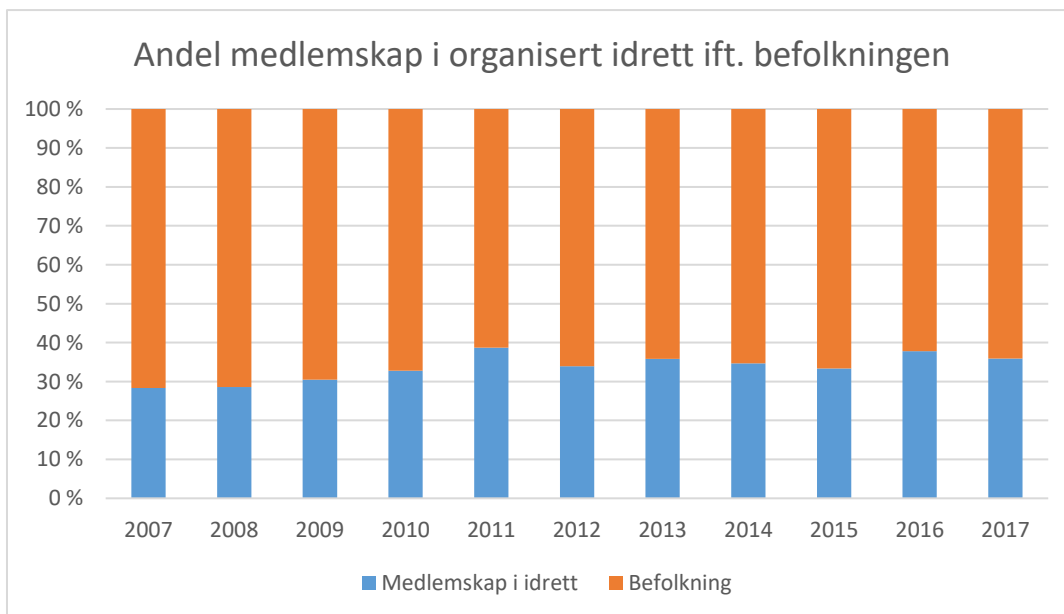
Figur 47 viser at flest ungdomsskoleelever er med i idrettslag (68 %), deretter kommer fritidsklubb med 28 %. Det er forholdsvis lav deltakelse i religiøse foreninger, korps, kor, orkestre og kultur- og musikkole.

Figur 47 Deltakelse i ulike organiserte fritidsaktiviteter, antall ganger i løpet siste måned. Kilde: Ungdataundersøkelsen 2019

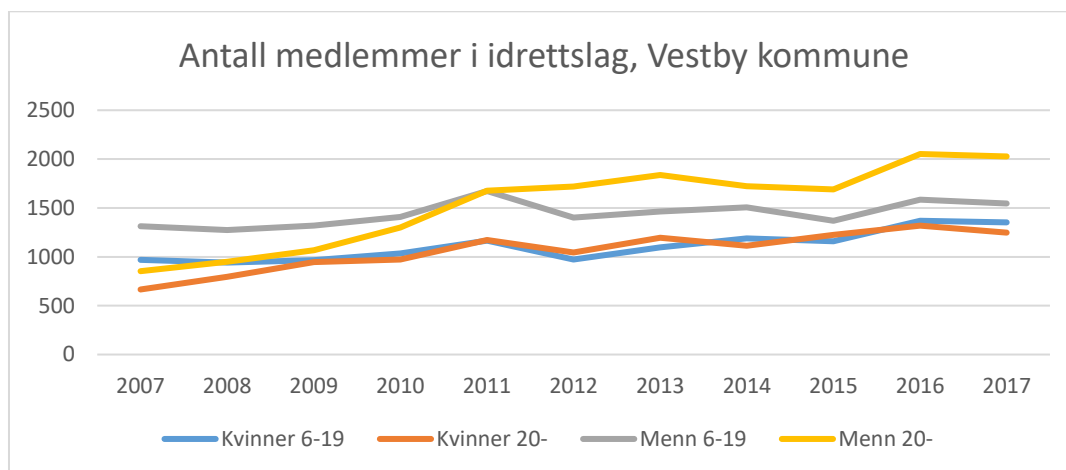
5.2.3 Medlemskap idrettslag

Figur 49 viser at i perioden 2007-17 har antall medlemskap i organisert idrett i Vestby kommune ligget på mellom 30 og 40 % av befolkningen. Økningen i antall medlemmer har vært markant størst blant menn over 20 år. Kvinner 20 år og eldre har også hatt en betydelig økning, sammenliknet med ungdom 6-19 år.

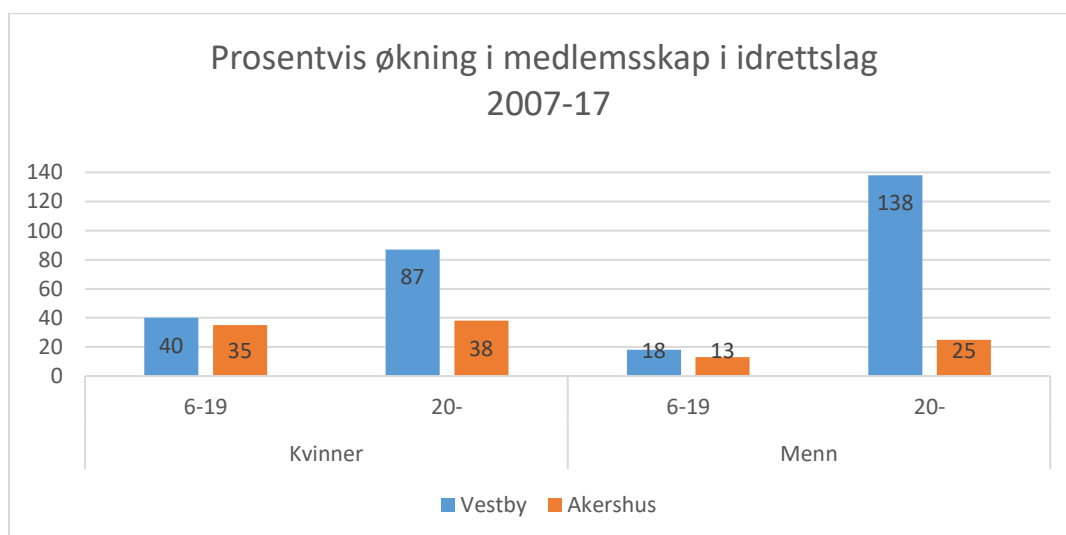
Figur 48. Andel (%) av befolkningen i Vestby kommune som er medlem i organisert idrett. Kilde: Vestby idrettsråd og SSB

Menn utgjør flest medlemskap i den organiserte idretten i Vestby kommune. Menn over 20 år har desidert flest medlemmer, deretter gutter/ menn 6–19 år. Kvinner utgjør færrest medlemskap, og det er liten forskjell på kvinner over eller under 20 år.

Figur 49 Antall medlemmer i idrettslag i Vestby kommune. Kilde: Vestby Idrettsråd

Figur 50 viser at idrettslag i Vestby har en høyere prosentvis vekst sammenlignet med idrettslag i Akershus.

Figur 50. Prosentvis økning i antall medlemskap i organisert idrett fordelt på kjønn, og alder (6 t.o.m. 19 år, eller eldre). Kilde: Vestby idrettsråd og Akershus fylkeskommune

5.2.4 Idrettsanlegg

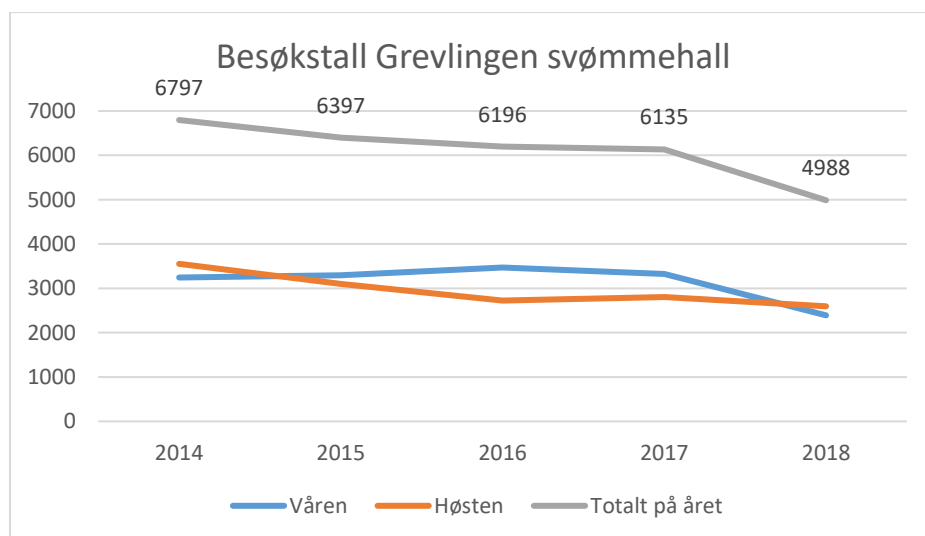
Når det gjelder tilbud til ungdom, er ungdommen fornøyd med tilbud av idrettsanlegg (71 %). Det har ligget på det samme siden ungdomsundersøkelsen i 2014.

En anleggsoversikt fra 2015 viser at Vestby kommune har god dekning på flerbrukshaller og kunstgressbaner. Ser vi på andel 6-19 åringer i Vestby per hallflate og per kunstgressbane, har Vestby den beste dekningen sammenlignet med Follo. I kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet er det fokus på etablering av nærmiljøanlegg, det vil si anlegg som er åpne for alle.

Kommune	Flerbruks-hall	Kunstgress	Befolkning 6-19 år	Utøvere hall 6-19 år	Utøvere fotball 6-19 år	Utøvere pr. hall	Utøvere pr. kunstgress
Vestby	4	4	3038	350	696	88	193
Ski	9	4	5805	1268	1427	141	366
Ås	2	3	3242	462	684	231	228
Frogn	3	1	2951	284	581	95	447
Nesodden	3	3	3674	525	822	175	329
Oppegård	4	3	4988	875	1510	219	406

5.2.5 Besøkstall Grevlingen svømmehall

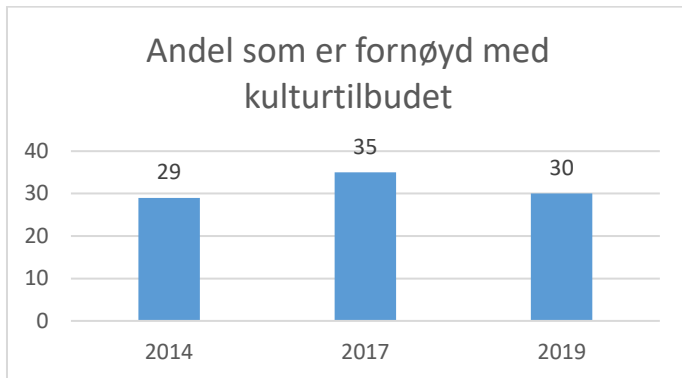
Antall besøkstall i grevlingen svømmehall har vært jevnt synkende i perioden 2014-2018. Den høyeste målingen var i 2014 på 6797 antall besøkende. Den laveste målingen var i 2018 med 4988 besøkende.

Figur 51. Antall besøkende i Grevlingen svømmehall i perioden 2014-2018. Kilde: Intern statistikk

5.3 KULTURAKTIVITETER

I 2019 var 30 % av ungdomsskoleelevene fornøyd med kulturtilbudet i kommunen.

Figur 52 Andel ungdomsskoleelever som er fornøyd med kulturtilbudet. Kilde: Ungdataundersøkelsen 2019

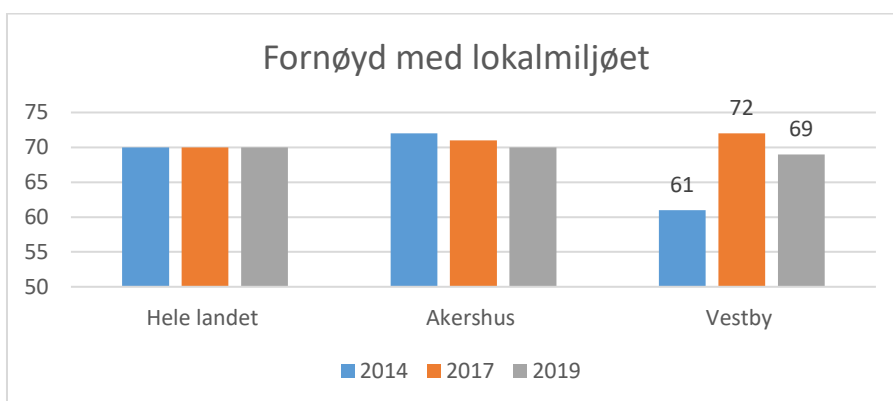
I 2014 ble tallene sammenlignet med follokommunene Ås, Frogn og Oppegård. I disse follokommunene svarte 60-67 % at de er fornøyd med kulturtilbudet.

5.3.1 Bibliotek

Vestby kommune har to bibliotek, et i Son og et i Vestby. I 2018 var besøket 3,3 pr innbygger.

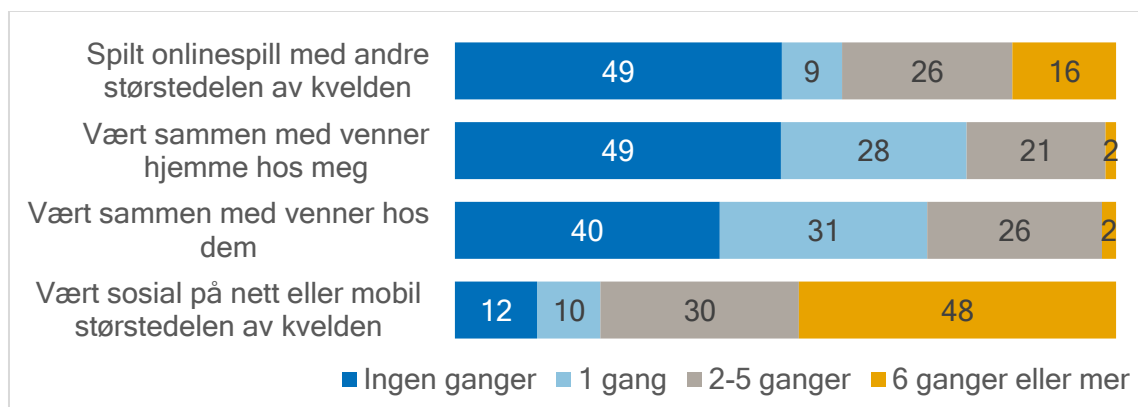
5.4 MØTEPLASSER/LOKALMILJØ

Figur 53 viser at i 2017 og 2019 er omtrent 70% fornøyd med lokalmiljøet sitt. Det er omtrent det samme som i Akershus og resten av landet. Ser vi på 2014 ser vi en lavere andel som er fornøyd med lokalmiljøet sammenlignet med Akershus og resten av landet.

Figur 53 Andel ungdomsskoleelever som er fornøyd med lokalmiljøet der de bor. Kilde: Ungdataundersøkelsen 2019

Hvor mange ganger har du gjort dette i løpet av den siste uka?

Flere ungdommer er sosiale på nett, onlinespill eller mobil enn det å møte hverandre fysisk.

68% bruker 3 eller flere timer foran en skjerm i løpet av en dag (utenom skolen).

Gjennomsnittet i Norge ligger på 57%.

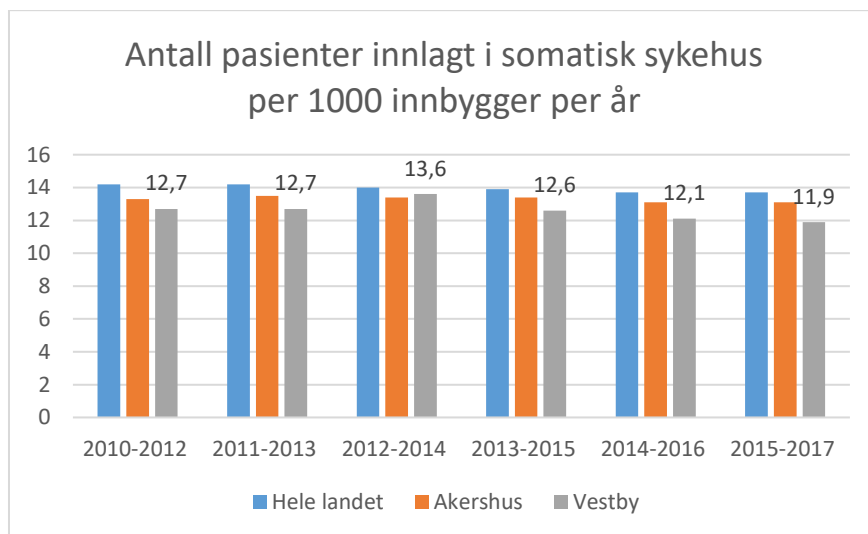
6 SKADER OG ULYKKER

Ulykker som fører til personskade er en stor utfordring for folkehelsen. Ulykker med personskader tar relativt mange unge liv, og er den største dødsårsaken for personer under 45 år. Muligheten for å forebygge er gode og effekter av tiltak kan komme raskt. Oversikt over hvor og når ulykker inntreffer kan bidra til økt oppmerksomhet mot forebygging og mer treffsikkerhet i tiltaksarbeidet. Ulykkesskader er fortsatt et helseproblem i Norge, tros nedgang i antall skader (Helsedirektoratet, 2013).

Det finnes lite statistikk på skader og ulykker på kommunenivå. Det finnes mer statistikk på fylkesnivå.

6.1 PERSONSKADER

I Vestby kommune er det færre pasienter som innlagt på somatisk sykehus sammenlignet med Akershus og resten av landet.

Figur 54 Antall pasienter innlagt (dag- og døgnopphold) i somatiske sykehus per 1000 innbyggere per år. Hodeskader, Hoftebrudd/lårbensbrudd, Forgiftninger. Kilde: Kommunehelse statistikkbank

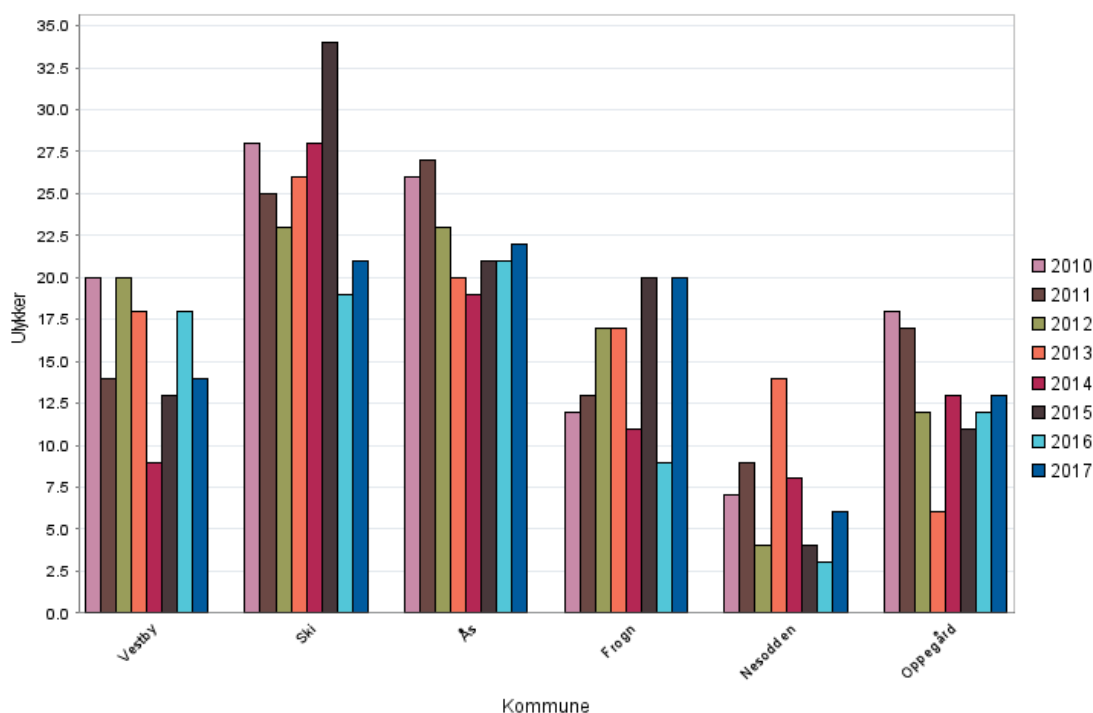
6.2 TRAFIKKULYKKER

Veinettet i Vestby kommune utgjøres av en stor andel fylkesveier og E6. Trafikkulykker i Vestby kommune er i all hovedsak i forbindelse med motorisert ferdsel på E6 og på fylkesveiene.

I boligområder og langs skoleveier er det svært få ulykker registrert. Historiske data tilbake til 80-tallet viser at ulykker på kommunale veier har omfattet en eller to sykler og at utfallet

er lettere skader. Det framkommer også at en større andel av ulykkene skjer natt til lørdag eller søndag.

I Vestby kommune er ingen veistrekning eller veipunkt definert som ulykkestrekning eller ulykken (Norsk vei Database 2020).

Figur 55 Personer drept eller skadd i veitrafikkulykker. Kilde: Akershus statistikkbank

Veinettet i Vestby kommune utgjøres av en stor andel fylkesveier og E6. Trafikkulykker i Vestby kommune er i all hovedsak i forbindelse med motorisert ferdsel på E6 og på fylkesveiene.

I boligområder og langs skoleveier er det svært få ulykker registrert. Historiske data tilbake til 80-tallet viser at ulykker på kommunale veier har omfattet en eller to sykler og at utfallet er lettere skader. Det framkommer også at en større andel av ulykkene skjer natt til lørdag eller søndag.

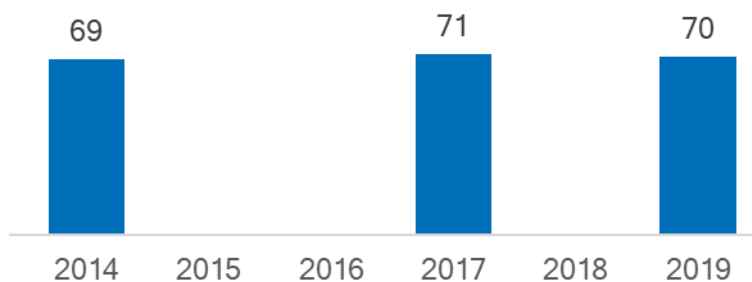
I Vestby kommune er ingen veistrekning eller veipunkt definert som ulykkestrekning eller ulykken (kilde Norsk vei Database).

7 HELSERELATERT ADFERD

Med helse-relatert atferd menes helseatferd som har vist seg å ha innvirkning på et helseutfall. Dette kan være for eksempel fysisk aktivitet, ernæring og bruk av tobakk og rusmidler. Helse-relatert atferd kan også omfatte seksualatferd og risikoatferd som kan føre til skader og ulykker.

7.1 OPPLEVD HELSE

Rundt 70 % av ungdomsskoleelever er fornøyd med helsa si. Det ligger omtrent på landsgjennomsnittet 71 %.

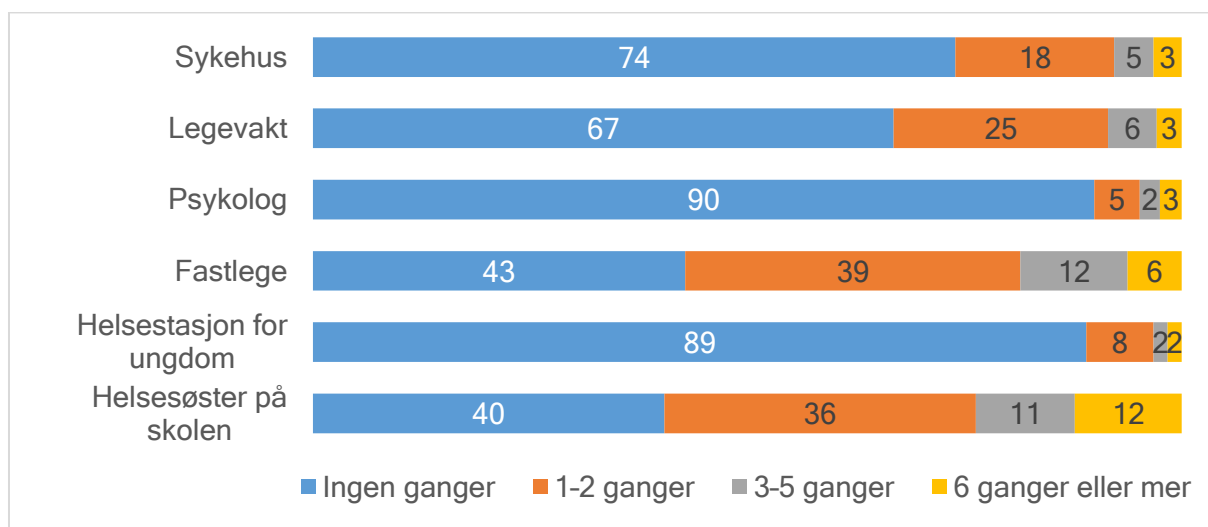

Figur 56 Andel som er fornøyd med helsa si. Kilde: Ungdataundersøkelsen 2019

Ser vi forskjellen på jenter og gutter, er 64% av jentene fornøyd og 76% av guttene fornøyd.

7.2 BRUK AV HELSETJENESTER

Når det gjelder bruk av helsetjenester, oppsøker ungdomsskoleelever flest helsesykepleier på skolen og fastlegen. Få oppsøker psykolog og helsestasjon for ungdom.

Figur 57 Bruk av helsetjenester (andel). Kilde: Ungdataundersøkelsen 2019

Skolehelsetjenesten på videregående skole rapporterer om stor pågang, mange elever opplever stort press, de er slitne. Mange søker hjelp i forbindelse med psykiske vansker, som angst, depresjon etc. og en del kommer med spørsmål om prevensjon og seksuelt overførbare sykdommer. Det er også en del henvendelser på grunn av akutte hendelser og skader. Skolehelsetjenesten ser en bekymringsfull økning på bruk av rusmidler.

Kommunale legetjenester, fastleger:

I KOSTRA på gjennomsnittlig listelengde på lege ligger Vestby noe over sammenlignbare kommunene i KOSTRA gruppe 7 og landet forøvrig, men har lavere listelengde enn Akershus. Listelengden er redusert de siste årene og det er positivt sett i forhold til statlige retningslinjer med ønsket antall pasienter pr. fastlege og deres mulighet for oppfølging av hver enkelt pasient.

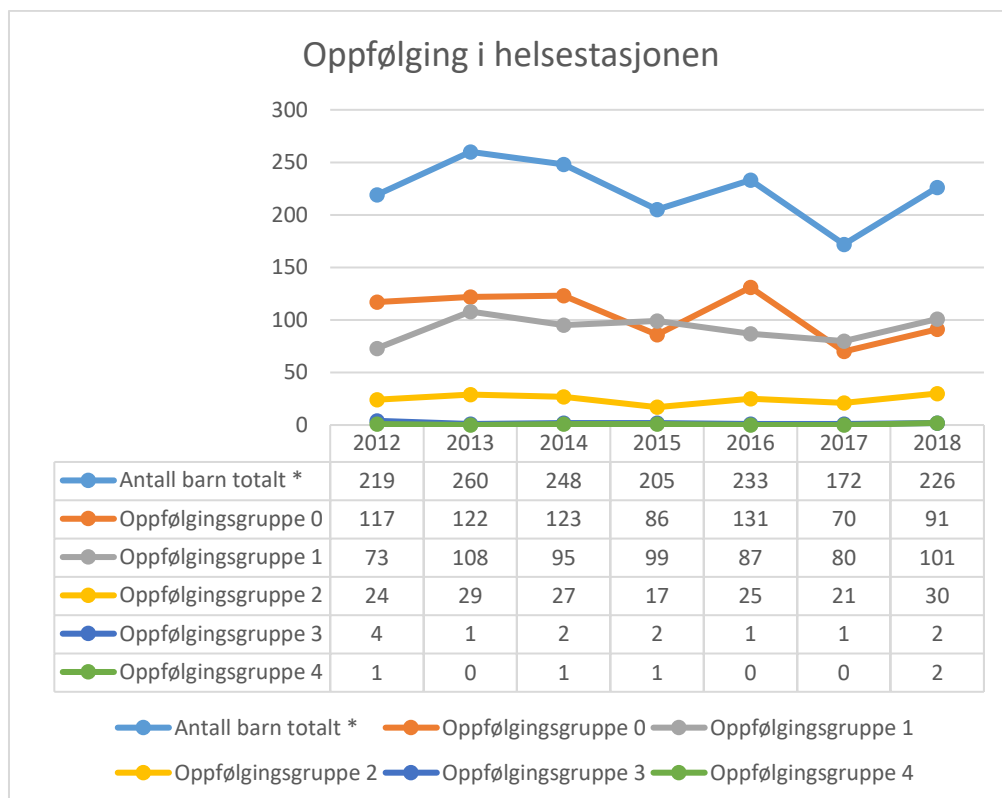
Det er per november 2019 ikke ledig listekapasitet hos fastlegene i Vestby nord (ca 450 på venteliste). I Vestby syd er det god fastlegedekning. Grunnet signifikant befolkningsvekst (historisk og fremskrevet) er det behov for flere fastleger i Vestby kommune i relativt nær fremtid, og da i første omgang i Vestby nord.

7.3 OPPFØLGINGSGRUPPER I HELSESTASJONEN, BARN 0 – 5 ÅR, 2018.

Etter hver konsultasjon i helsestasjonen scorer hvert barn på en skala fra 0 – 4 alt etter hvor omfattende oppfølging familien trenger. Dette kan gjenspeile barnets helse, både psykisk og fysisk.

- Gruppe 0 følger standardprogram beskrevet i veilederen for tjenesten
- Gruppe 1 følger standardprogram og får ekstrakonsultasjoner hos helsesykepleier, eks. dårlig vektoppgang, søvnvansker etc.
- Gruppe 2 er barn som må henvises til annen instans for utredning og evt. behandling, eks til familieveileder, fysioterapeut eller spesialisthelsetjenesten.

- Gruppe 3 er barn som har omfattende problematikk men ikke gitt noen diagnose. Her er flere instanser inne med oppfølging samtidig.
- Gruppe 4 er barn som har fått diagnose og får oppfølging fra mange instanser både i kommunehelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten. Her er det dannet ansvarsgruppe.

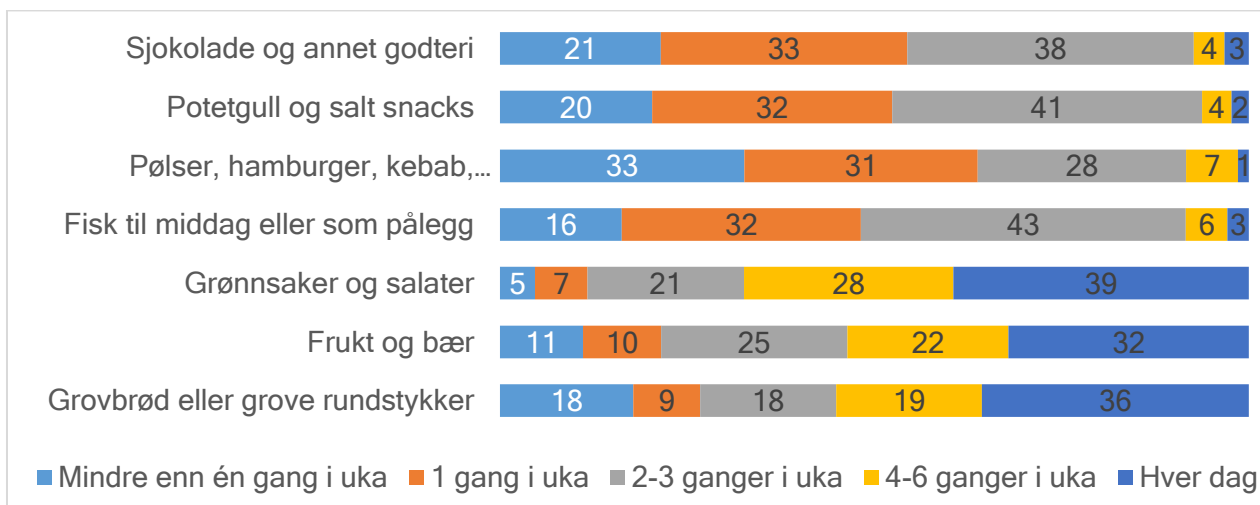

Figur 58 Grad av oppfølging i helsestasjon. Kilde: Intern statistikk fra helsestasjonen

*antall barn totalt er både barn født i kommunen og tilflyttede barn i første leveår

7.4 KOSTHOLD

Ungdomsskoleelever spiser sunt. På spørsmålet hvor ofte de spiser ulike matvarer svarer de følgende:

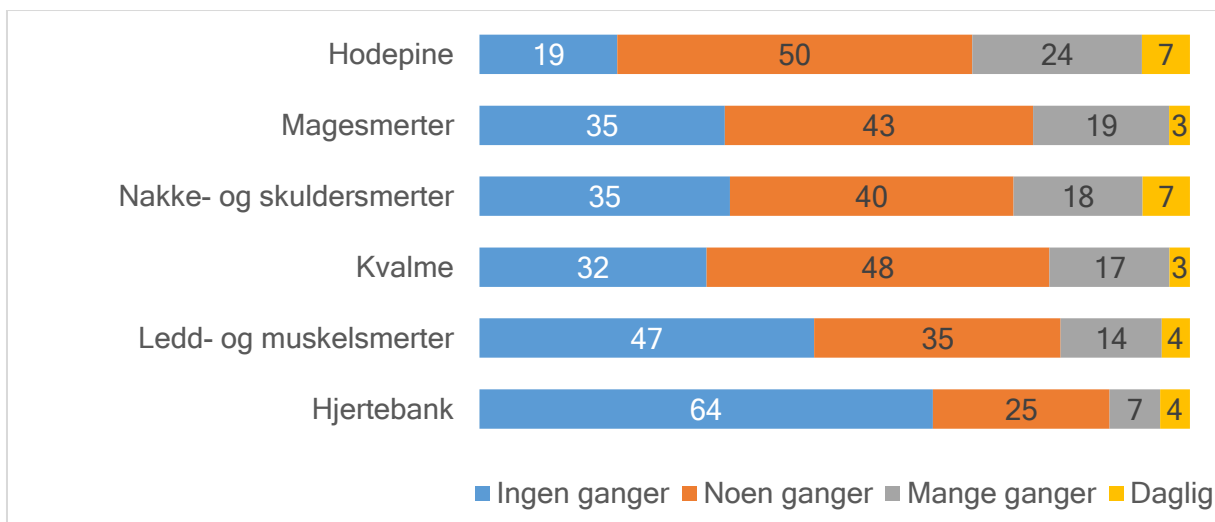

Figur 59 Hva ungdomsskoleelever spiser (andel). Kilde: Ungdataundersøkelsen 2019

7.5 PSYKISK HELSE BARN OG UNGE

7.5.1 Psykiske plager

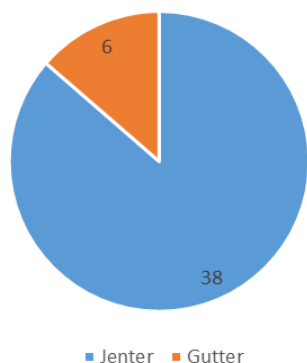
På spørsmålet; «Hvor mange som har hatt ulike plager siste måned», svarer ungdomsskoleelevene i Vestby følgende:

Figur 60 Andel ungdomsskoleelever som sliter med ulike helseplager. Kilde: Ungdataundersøkelsen 2019

Videre ser vi at jenter sliter mye mer med ulike helseplager enn gutter.

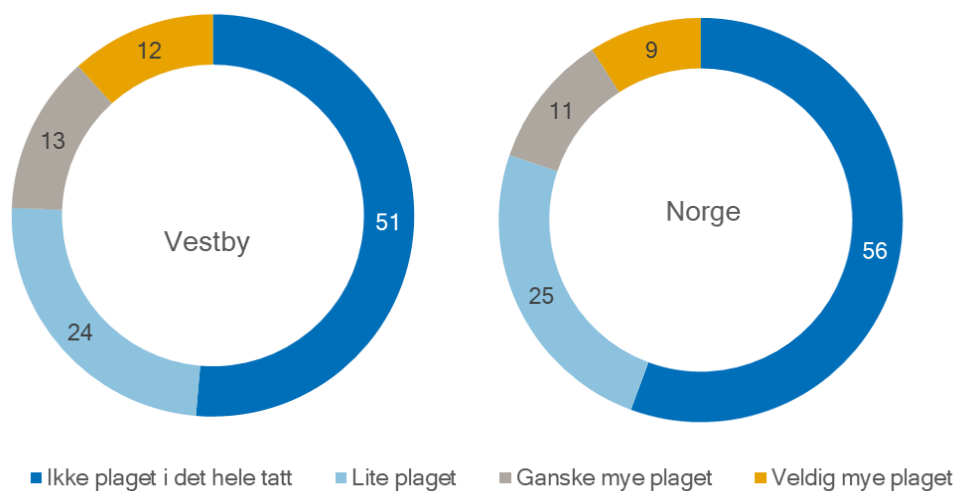
Prosentandel som daglig sliter med én eller flere av plagene som er vist i figuren over

Figur 61 Andel som daglig sliter med én eller flere av plagene som er vist i figuren over. Kilde: Ungdataundersøkelsen 2019

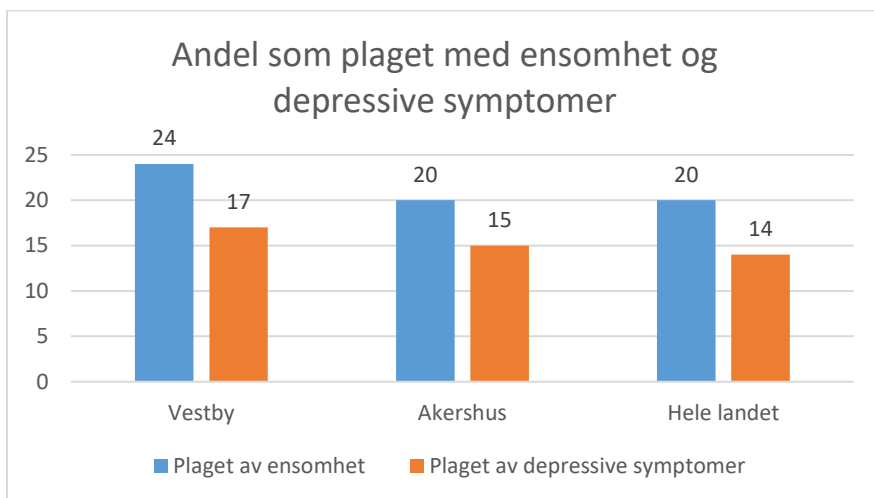
7.5.2 Ensomhet og depressive symptomer

25 % av ungdomsskoleelever har vært plaget med ensomhet ukentlig. På landsbasis er det 20 %.

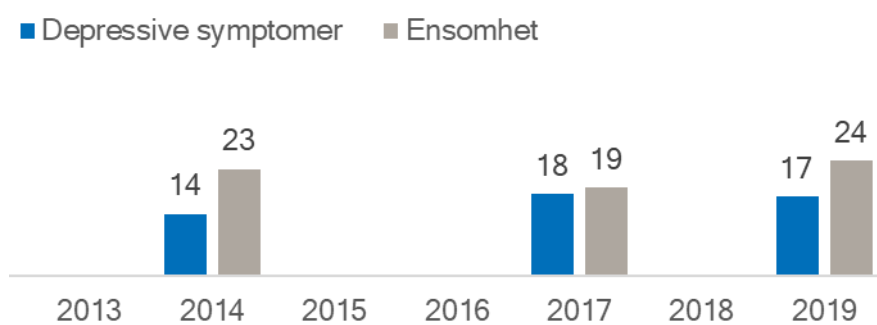
Figur 62 Andel ungdomsskoleelever som har vært plaget med ensomhet ukentlig. Kilde: Ungdataundersøkelsen 2019

Figur 63 viser at det er flere ungdomsskoleelever som er plaget med ensomhet og depressive symptomer enn ungdomsskoleelever i Akershus og resten av landet.

Figur 63 Andel ungdomsskoleelever som er plaget med ensomhet og depressive symptomer i 2019. Kilde: Kommunehelse statistikkbank

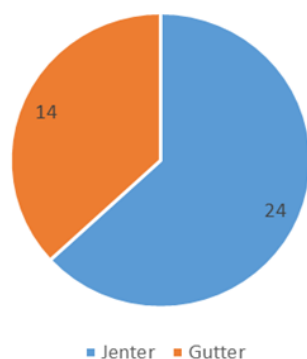
Tabellen 63 viser andelen av ungdomsskoleelever som er mye plaget av ensomhet og depressive symptomer over tid.

Figur 64 Andel ungdomsskoleelever som er mye plaget av ensomhet og depressive symptomer over tid i Vestby. Kilde: Ungdataundersøkelsen 2019

Det er flere jenter enn gutter som er plaget med depressive symptomer.

Prosentandel som er mye plaget av depressive symptomer

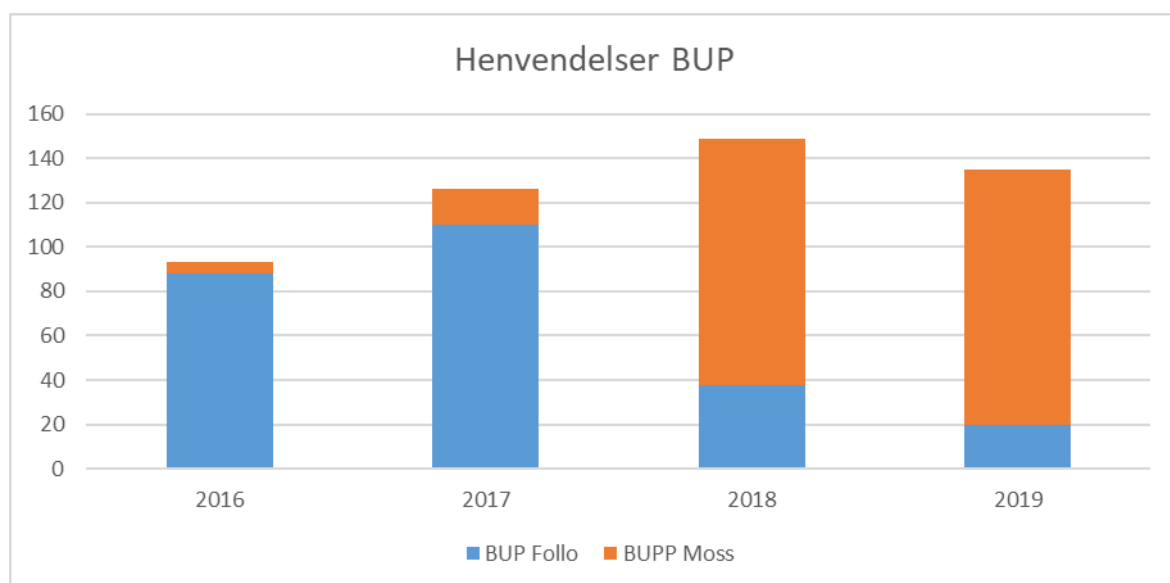

Figur 65 Andel ungdomskolelever som er plaget av depressive symptomer. Kilde: Ungdataundersøkelsen 2019

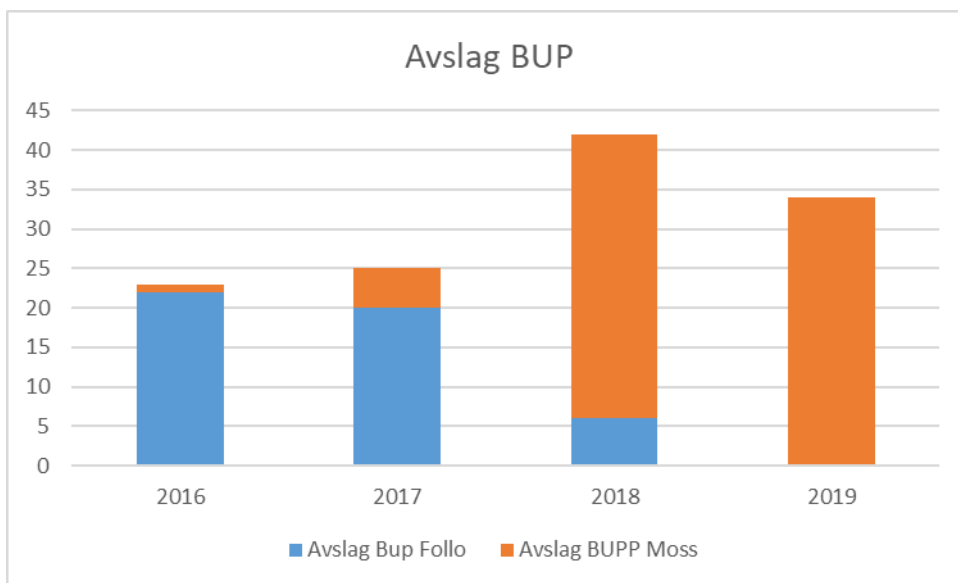
7.5.3 Barn og unge som henvises til spesialisthelsetjenesten

Vestby kommune endret lokalsykehus fra Akershus universitetssykehus (Ahus) til sykehuset Østfold 2.mai 2018.

Antall barn og unge under 18 år som er henvist til spesialisthelsetjenesten. Tabellen viser en økning av barn og unge som henvises til spesialisthelsetjenesten.

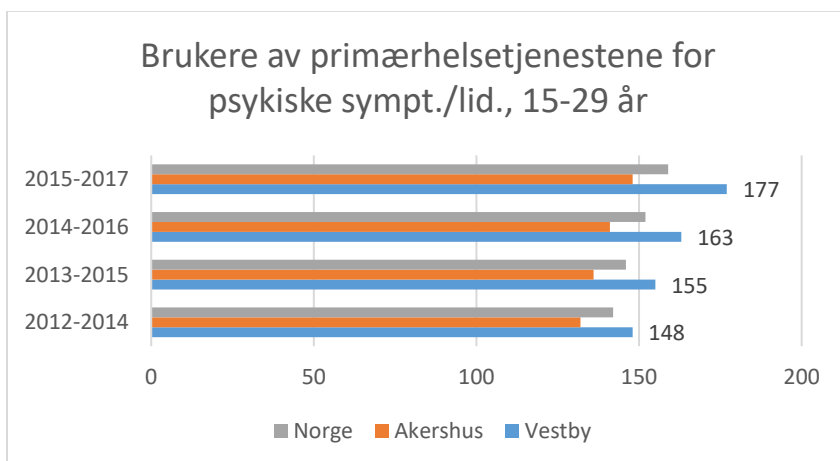
Antall barn og unge som får avslag på henvisning til spesialisthelsetjenesten. Tallene viser en økning av avslag på henvisning til spesialisthelsetjenesten.

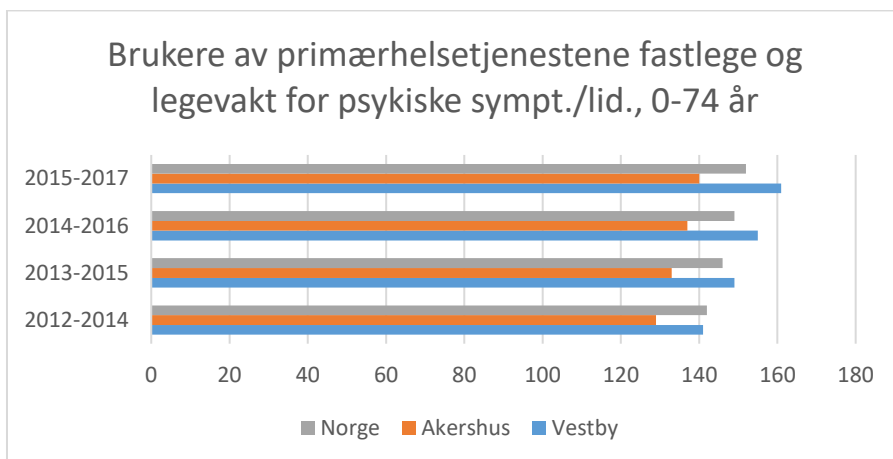
7.6 PSYKISK HELSE VOKSNE

7.6.1 Brukere av primærhelsetjenesten for psykiske helseutfordringer

Figur 66 viser at det er færre som bruker primærhelsetjenesten av ungdom/unge voksne sammenlignet med resten av landet. Sammenligner vi oss med Akershus er det noen flere som bruker primærhelsetjenesten. Det samme ser vi for hele befolkningen (figur 67).

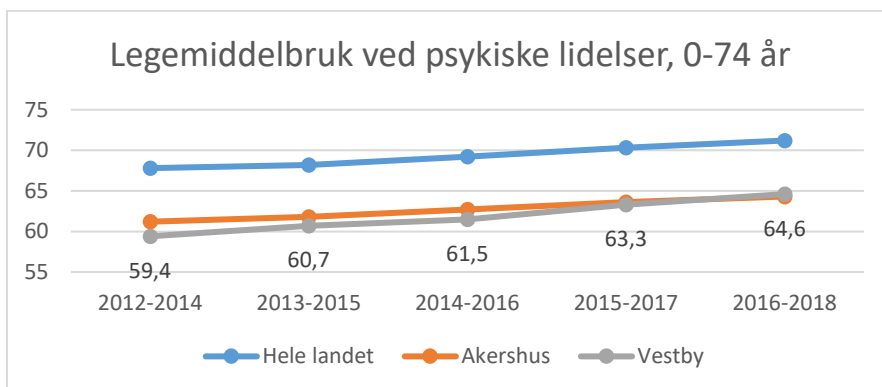
Figur 66 Brukere av primærhelsetjenestene fastlege og legevakt for psykiske sympt./lid., per 1000. 15-29 år. Kilde: KommuneHelse statistikkbank

Figur 67 Brukere av primærhelsetjenestene fastlege og legevakt for psykiske sympt./lid., per 1000. 0-74 år. Kilde: Kommnehelse statistikkbank

7.6.2 Legemiddelbruk ved psykiske lidelser

6,4 % av innbyggerne i Vestby bruker legemidler ved psykiske lidelser. Dette er noe under landsgjennomsnittet.

Figur 68 Legemiddelbruk ved psykiske lidelser per 1000. 0-74 år. Kilde: Kommnehelse statistikkbank

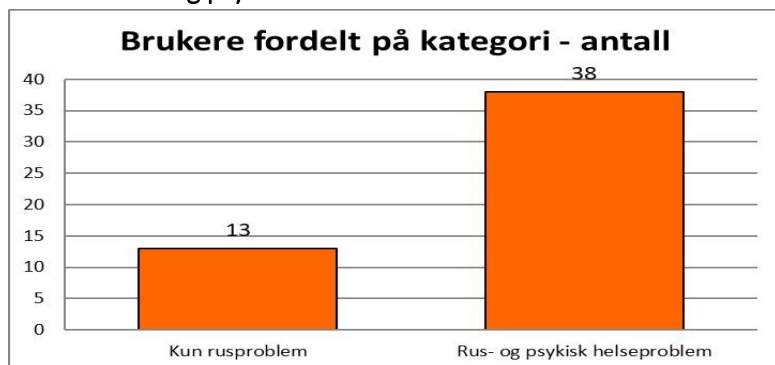
7.6.3 Psykiske helseutfordringer i Vestby kommune

256 personer har fått bistand til sine psykiske helseutfordringer fra Vestby kommune i 1. kvartal i 2019. Av disse er 20 % skrevet ut av tjenesten fordi behovet er opphørt innen utgangen av første kvartal. Det er et hovedmål for tjenesten at våre brukere skal styrke sine muligheter for gjenvinning av tapt funksjonsevne, øke egenmestring og opprettholde funksjonsnivå.

Vestby kommune ligger under landsgjennomsnittet i andel ansatte med tradisjonell videreutdanning i psykisk helsearbeid og videreutdanning i rusarbeid. Vi har en høy andel av faglærte innen andre relevante utdanningsretninger, og mener at forankring av helsehjelp

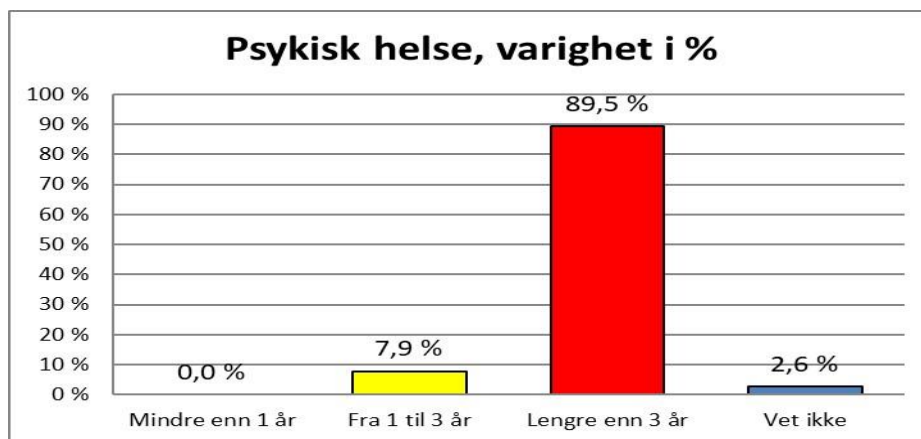
hos ansatte, med variert kompetanse, gir et bredt vurderingsgrunnlag. Dette legger igjen til rette for å se muligheter og finne løsninger.

7.6.4 Rus og psykisk helse

Figur 69 Antall brukere for rusproblemer og psykisk helseproblemer under RO Rehabilitering.. Kilde: Intern statistikk fra RO Rehabilitering

Av brukerne med rus- og psykiske helseutfordringer (figur 69), oppgir 89,5 % at deres psykiske helseutfordringer har vart mer enn i tre år. Økning i antall brukere med ROP-problematikk, altså både rusbruk og utfordringer med psykisk helse, er en tydelig tendens.

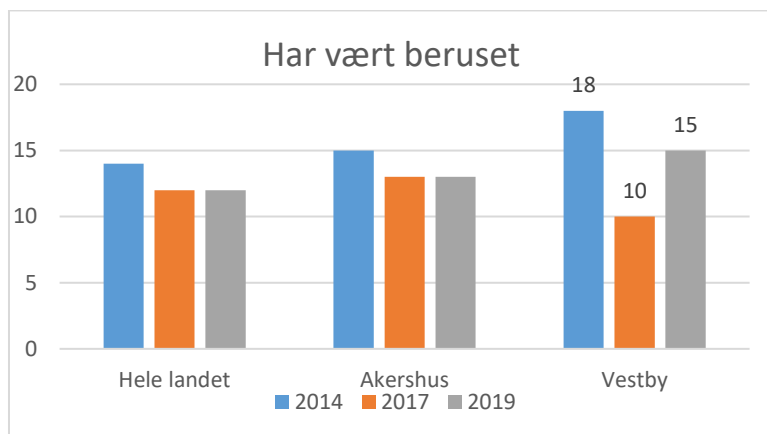

Figur 70 Andel med psykiske helseutfordringer, basert på figur 68. Kilde: Intern statistikk fra RO Rehabilitering

7.7 ALKOHOLKONSUM, TOBAKKSBRUK OG ANNEN RUSMIDDELBRUK

7.7.1 Alkohol

Det er flere i ungdommer i Vestby, sammenlignet med Akershus og resten av landet, som har en følelse av tydelig beruselse det siste året.

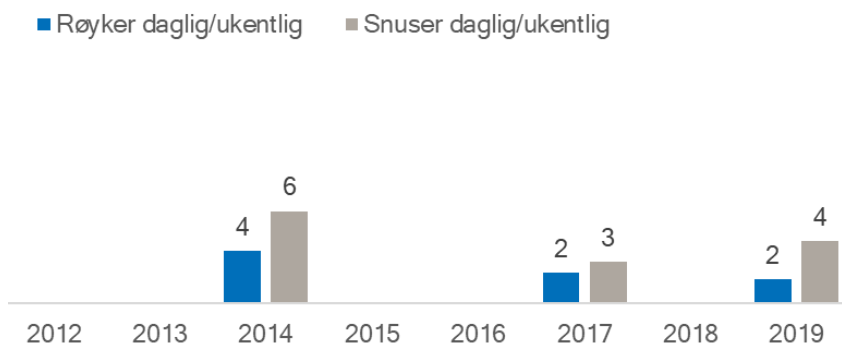

Figur 71 Andel ungdomsskoleelever som sier de har følt seg tydelig beruset det siste året. Kilde: Kommunehelse statistikkbank

7.7.2 Tobakk

Ungdomsskoleelever i Vestby har et noenlunde samme forbruk av tobakk enn landet ellers.

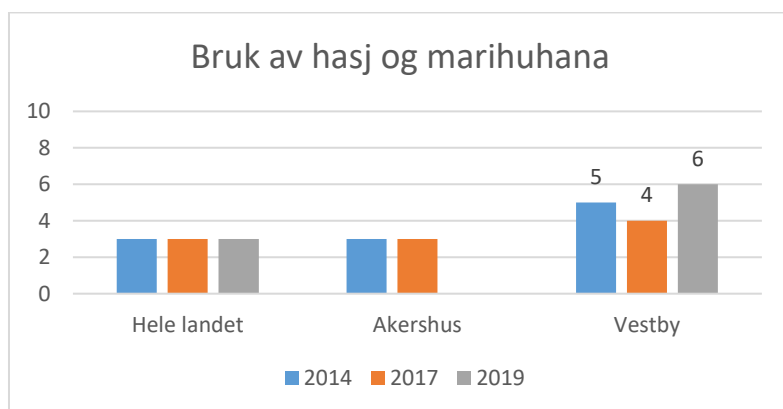
Ser vi på prosentandelen av ungdomsskoleelever som bruker tobakk jevnlig over tid, ser det slik ut:

Figur 72 Andel ungdomsskoleelever som sier de bruker tobakk jevnlig i Vestby. Kilde: Ungdataundersøkelsen 2019

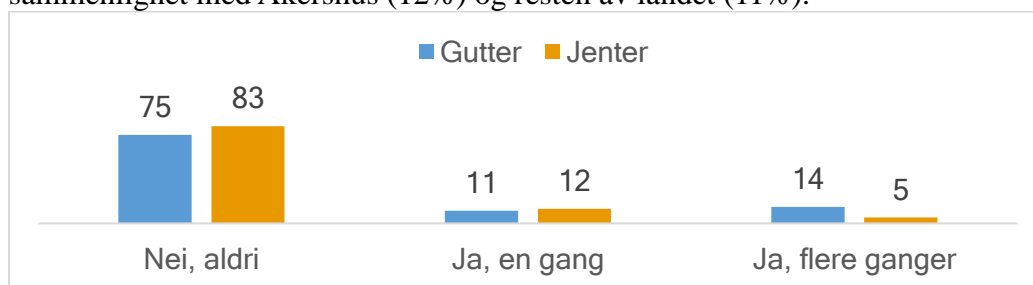
7.7.3 Rusmidler

Flere ungdomsskoleelever bruker mer hasj og marihuana sammenlignet med Akershus og resten av landet.

Figur 73 Andel ungdomskoleelever som 1 eller flere ganger i løpet av det siste året har brukt hasj/marihuana/cannabis. Kilde: Kommunehelse statistikkbank

Andelen som har blitt tilbudt hasj eller marihuana det siste året er høyere i Vestby (19%) sammenlignet med Akershus (12%) og resten av landet (11%).

Figur 75 Andel ungdomskoleelever i Vestby som har blitt tilbudt hasj eller marihuana det siste året. Kilde: Ungdataundersøkelsen 2019

7.7.4 Antall ungdommer som går på ruskontrakt

Kommunen har tilbudt ruskontakt til ungdom med rusproblemer siden 2011. De fanges gjerne opp av politiet og tilbys ruskontrakt for å unngå påtale. Oppfølgingen varer over 8 måneder, ukentlige samtaler og urinprøver de første tre måneder, deretter hver annen uke. Foreldrene mottar foreldreveiledning.

Figuren 74 viser at i 2018 er den laveste andelen av nye ungdommer på ruskontrakt.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Antall nye ungdommer på ruskontakt	7	6	13	10	6	6	3
Antall som har fullført kontrakten	ukjent	ukjent	11	7	4	5	

Figur 74 Antall ungdommer i Vestby på ruskontrakt/har fullført kontrakten. Kilde: Intern statistikk fra Helsestasjonen i Vestby

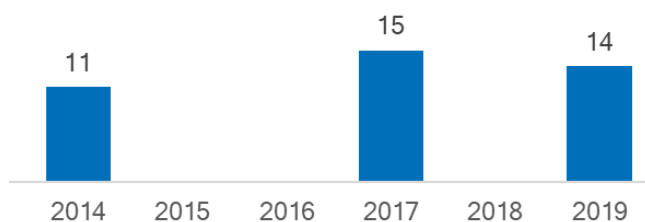
Tallene viser en nedgang i antall kontrakter til tross for at det er en økning i antall brukere av hasj eller marihuana. Ungdom til ruskontrakt rekrutteres i stor grad av politiet, og i mindre grad av foreldre som er bekymret. Årsaken til en nedgang kan knyttes til politiets ressursinnsats.

7.7.5 Rus voksne

51 personer har mottatt råd og veiledning fra rusteamet i Vestby kommune første kvartal i 2019. 74,5 % oppgir å ha utfordringer både i forhold til rus og psykisk helse. Av disse oppgir 89,5 % at deres psykiske helseutfordringer har vart mer enn i tre år. Økning i antall brukere med ROP-problematikk, altså både rusbruk og utfordringer med psykisk helse, er en tydelig tendens.

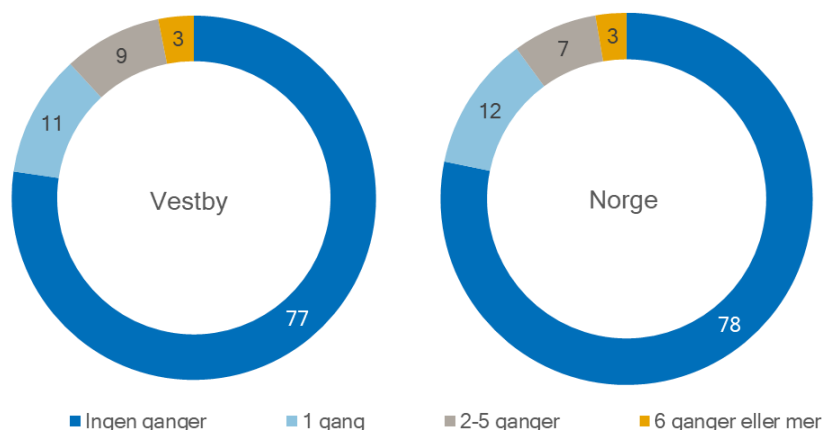
7.8 TRUSLER OG VOLD

Figur 76 viser prosentandel av ungdomsskoleelever som har blitt utsatt for trusler om vold minst én gang i løpet av det siste året

Figur 76 Andel ungdomsskoleelever som har blitt utsatt for trusler om vold minst én gang i løpet av det siste året i Vestby.
Kilde: Ungdataundersøkelsen 2019

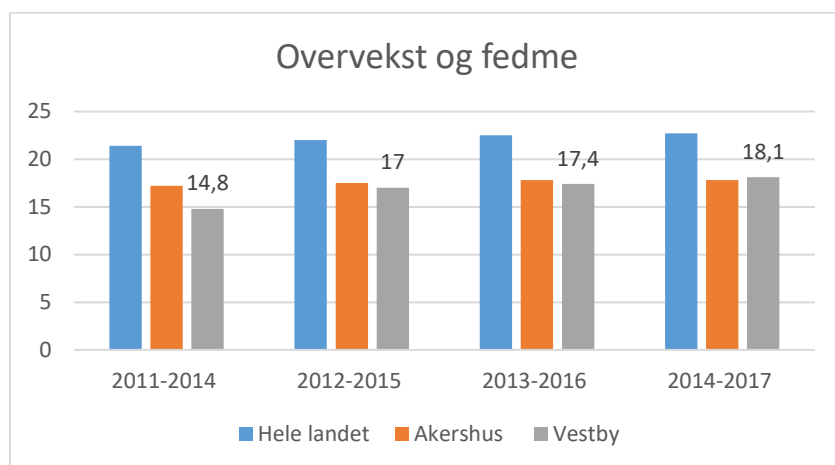
Prosentandelen av ungdomsskoleelever i Vestby som har vært i slåsskamp det siste året er 23 % og i Norge 22 %.

Figur 77 Andel ungdomsskoleelever som har du vært i slåsskamp siste året. Kilde: Ungdataundersøkelsen 2019

7.9 OVERVEKT

Andelen som er overvektig og sliter med fedme i Vestby er lavere sammenlignet med resten av landet. Overvekt og fedme i Vestby er økende, selv om økningen er lav.

Figur 78 Andel gutter og jenter med overvekt og fedme (av alle som oppga høyde/vekt i den nettbaserte sesjon 1). Kilde: Kommunehelse statistikkbank

7.9.1 Overvekt barn og unge

Viser til nasjonal faglig retningslinje fra Helsedirektoratet «Forebygging, utredning og behandling av overvekt og fedme». Kommunen har veid og målet elever i 3. og 8.klasse siden skoleåret 2012/13. Dette er frivillig og oppslutningen er så lav fra 8.klasse, at tallene ikke er representative.

2012/13 2013/14 2014/15 2015/16 2016/17 2017/18

	3.klasse	3.klasse	3.klasse	3.klasse	3.klasse	3.klasse
Totalt antall elever	233	203	238	233	204	164
Antall normalvektige	177	179	197	187	170	136
Antall undervektige iso-KMI under 20	6	2	8	6	8	8
Antall iso-KMI 25 – 30	38	17	25	25	16	13
Antall iso-KMI 30 – 35	4	4	7	8	10	4
Antall iso-KMI over 35	1	1	1	2	0	0
Prosentandel overvektig	18,45	10,8	13,9	15,02	12,75	12,5

Figur 79 Andel overvektige elever fra 3. og 8. klasse i Vestby. Kilde: Lokal statistikk fra helsestasjonen i Vestby

7.10 GRAVIDES HELSE

Jordmortjenesten i kommunen jobber etter de nasjonale faglige retningslinjene for svangerskap- og barselomsorg. Kommunen tilbyr oppfølging av alle gravide som kontakter tjenesten. Den gravide kan velge om hun vil gå til jordmor eller fastlege.

Etter fødsel tilbys det hjemmebesøk av både jordmor og helsesykepleier. Jordmor avlegger det første besøket den første uken etter fødselen, deretter overtar helsesykepleier videre oppfølging av barnet. Helsesykepleiers hjemmebesøk er starten på helsestasjonens oppfølging som strekker seg over flere år. I 2018 fulgte jordmødrene opp 162 gravide. Jordmødrene har vært på 73 barselbesøk i perioden 1.juni til 31.desember 2018.

I oktober ble første fødselsforberedende kurs arrangert, med 6 deltakere. Dette er et to timers opplegg, hvor deltakerne ser på en film om amming, og resten av tiden er dialog om dette og annen fødselsforberedelse med jordmor. Det avholdes kurs hver måned, til sammen har 27 personer deltatt i 2018.

Jordmødrene ser en økende tendens med overvektige gravide i kommunen. Dette innebærer større risiko for komplikasjoner under fødsel og i barseltid, så jordmødrene har stort fokus på å forebygge dette.

7.11 VAKSINASJON

Vestby kommune følger det anbefalte vaksinasjonsprogrammet som tilbys alle barn og ungdom i Norge. Vaksinasjonsprogrammet omfatter vaksiner mot 12 forskjellige sykdommer. I tillegg inngår BCG-vaksine mot tuberkulose for barn med foreldre fra land med

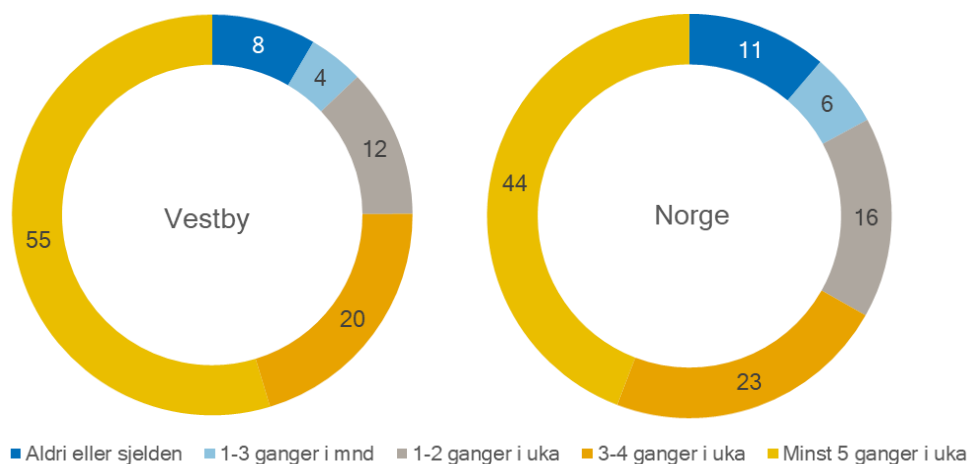
høy forekomst av tuberkulose. Den første vaksinen i barnevaksinasjonsprogrammet gis ved seks ukers alder og den siste vaksinen på 10. klassetrinn.

Vaksinasjonsdekningen i prosent (fullvaksinerte) per 31.12.2018 for 2 åringer (født 2016) i Akershus ligger på 96%. Vaksinasjonsdekningen i prosent (fullvaksinerte) per 31.12.2018 for 16 åringer (født 2002) i Akershus ligger på 93%.

7.12 FYSISK HELSE

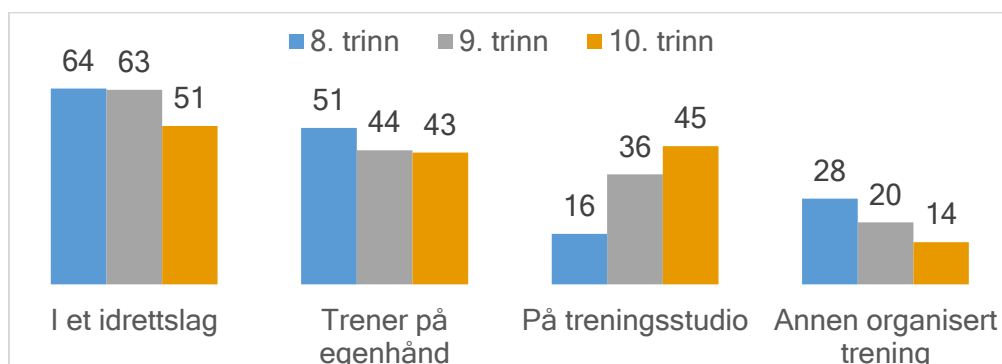
7.12.1 Trening

Figur 80 viser at 87 % av ungdomsskoleelevene i Vestby trener ukentlig, mens det på landsbasis er 83 %. Andelen jenter ser ut til å være noe lavere sammenlignet med guttene. Ser også ut til at noe flere jenter slutter å trene når de kommer til 10. klasse, mens det blant guttene holder seg noen lunde stabilt gjennom ungdomsskolen.

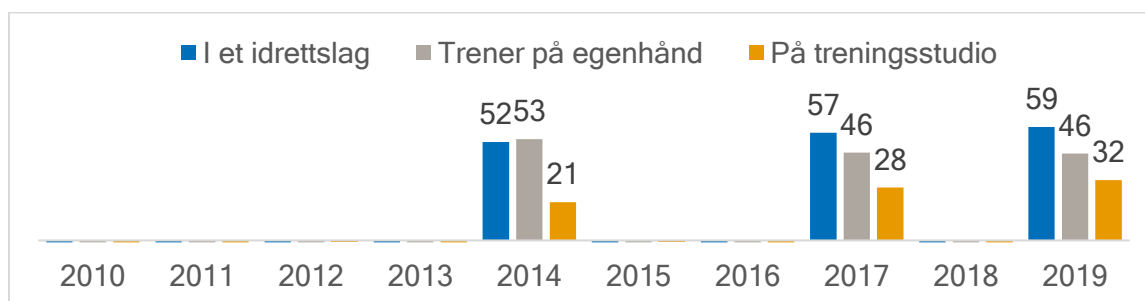

Figur 80 Prosentandel av ungdomsskoleelever i Vestby og i Norge. Kilde: Ungdataundersøkelsen 2019

Figur 81 og 82 viser at de fleste trener i idrettslag eller på egenhånd, og at trenden har holdt seg over tid siden 2014. Andelen som trener på treningsstudio er størst blant 10. klassinger.

Figur 81. Prosentandel av de som trener minst en gang i uka, utfra klassetrinn. Kilde: Ungdataundersøkelsen 2019

Figur 82. Prosentandel av ungdomsskoleelever som trener minst en gang i uka. Kilde: Ungdataundersøkelsen 2019

7.12.2 Fysisk aktivitet voksne

Vestby kommune har en dekningsgrad av fysioterapeuter på 8,6 årsverk per 1000 innbygger. Dette er likt med sammenlignbare kommuner (Kostratall for 2018). Det er et mål for kommunen at personer med nedsatt funksjonsevne etter ulykke eller operasjon mottar rett fysisk behandling til rett tid. Det er utarbeidet en prioriteringsnøkkel for fysioterapitjenesten og i 2018 var ventelisteprosentsen på 0,8% for de høyest prioriterte pasientene.

Fysioterapitjenesten i kommunen legger til rette for «sterk og stødig» - et lavterskeltilbud av brukerstyrte grupper. Det er også grupper med fysisk aktivitet ledet av fysioterapeut på kommunens barneskoler, samt tilbud om grupper i basseng.

7.13 ELDRES HELSE

Statistisk sentralbyrå definerer eldre fra du er 67 år. Samtidig bruker SBB og norske myndigheter også benevnelsen eldre fra 50 og 65 år. Oversiktsdokumentet vil referere til eldre som er fra 65 og 67 år og eldre i Vestby kommune, og til dels kategorisere kronologisk oppover, som eksempelvis fra 80 år og eldre.

Det er utfordrende å si mye om helse- og levekårsundersøkelser blant voksne og eldre i Vestby. Det er lite eller ingen statistikk på området. Det blir derfor mye opp til fagfolk å kommentere eldres helse lokalt.

Etter at samhandlingsreformen kom i 2012 blir pasientene skrevet tidligere ut fra sykehus. Hjemmetjenesten får i større grad ansvar for svært behandlingsskrevende pasienter i alle aldre som skal behandles i hjemmet. Det er også større etterspørsel etter korttids plasser på sykehjemmet.

Andelen over 80 med tjenester, det vil si hjemmehjelp, sykepleietjenester og sykehjemsplass var i 2016 196 (45 %). Erfaringer med forebyggende hjemmebesøk tilsier at mange lever selvstendige liv og har en aktiv alderdom. Allikevel er det flere som forteller om ensomhet og lite aktivitet.

Når det gjelder ensomhet er det flere eldre som har kommet ny tilflyttet til kommunen fordi deres voksne barn lever her, men har lite eget nettverk. Sykehjemmet har iverksatt mange tiltak for å øke trivselen, også i samarbeid med frivillige lag og organisasjoner.

Frivilligsentralen er en møteplass som formidler kontakt mellom mennesker i lokalmiljøet. Det er eksempelvis møteplass på Teten to dager i uken hvor det er ca. 20 besøkende pr. gang i aldersgruppen 50-75 år. To dager i måneden er det tirsdagscafe til møteplassen for omsorgsboligene. Tilbudet gjelder også for hjemmeboende eldre, og det er i snitt ca. 20 besøkende pr. gang i aldersgruppen fra 65 år. Av andre folkehelstiltak er Sterk og stødig er et treningstilbud hvor frivillige eldre trener andre eldre med oppfølging av kommunale fysioterapeuter. Målgruppen er eldre som opplever utfordringer med beinstyrke og balanse. Tilbudet er et tiltak i regi av hjemmetjenesten og fysioterapitjenesten. De frivillige instruktørene i Vestby samarbeider to og to, og tilbyr trening en gang i uken i Vestby og i Son. I løpet av 2018 var det i overkant av 30 deltakere på trening. I tillegg til er mange eldre er frivillige selv.

Andel over 80 år i omsorgsboliger totalt var 73 personer i 2018. Det er per dags dato totalt 26 personer på venteliste for omsorgsboliger.

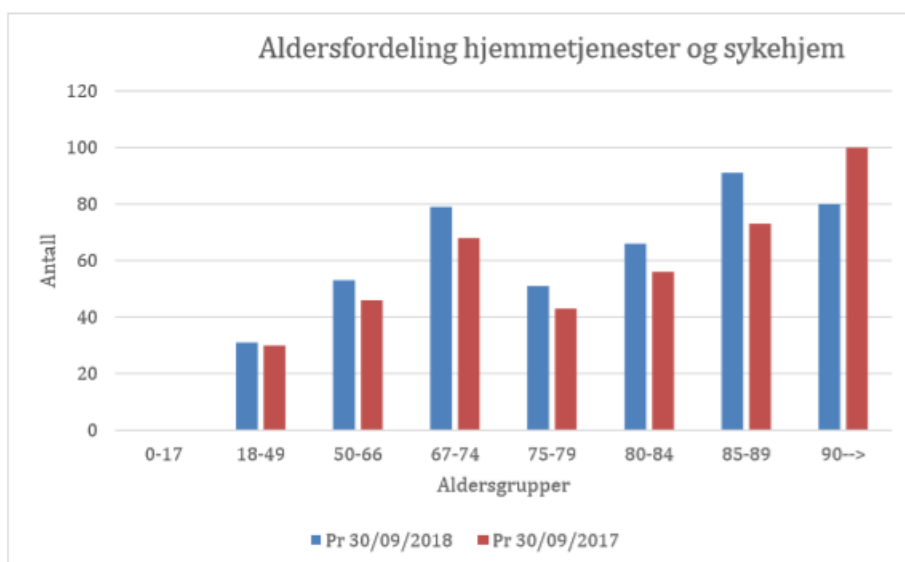
Tall fra hjemmetjenesten viser at det i aldergruppen fra 67 år var totalt 75 menn og 146 kvinner med bare hjemmesykepleie, bare praktisk bistand og både hjemmesykepleie og

Alder	Både hjemmesykepleie og praktisk bistand		Bare hjemmesykepleie		Bare praktisk bistand		Totalt	
	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner
67-74 år	8	6	15	12	1	6	24	24
75-79 år	3	5	8	18	1	6	12	29
80-84 år	6	4	9	12	2	6	17	22
85-89 år	1	17	10	13	1	8	12	38
90-200 år	3	14	6	15	1	4	10	33

Figur 83 andel brukere av hjemmesykepleie, praktisk bistand og både hjemmesykepleie og praktisk bistand pr. 31.12.18. Kilde: Intern statistikk fra RO Hjemmetjenesten

praktisk bistand pr 31.12.18 (se figur 83). Eksempelvis viser *andel med kun sykepleietjenester (kvinner og menn) og over 80 år* 65 personer i utgangen av 2018, mens den totale andelen i samme aldergruppe var 132, og belyser et behovet for mange tjenester til andelen over 80 år.

Figur 84 viser *aldersfordeling hjemmetjenester og sykehjem* hvor det er en jevn økning i alle aldersgrupper over 50 år fra 2017 til 2018. Sammen med økt andel innbyggere over 80 år som har behov for helsetjenester, er også økende antall med demens utfordrende for kommunes helse- og omsorgstjenester. Av sykehjemmets 104 plasser i 2018 er 96 plasser i bruk, hvorav 20 plasser er korttidsplasser og 24 plasser er for personer med demens. I takt med økende antall eldre vil det også bli økende antall med demens. I overkant av 80% av de som har langtidsplass i sykehjem, har demenssykdom og 40 % av hjemmeboende tjenestemottakere over 70 år har demens (Interne tall RO hjemmetjenesten og RO sykehjem).

Figur 84 Aldersfordeling hjemmetjenester og sykehjem. Kilde: Eldreplan til Vestby kommune 2019

8 HELSETILSTAND

Helsetilstand er forhold vedrørende helse og sykdom hos et individ, en befolkningsgruppe eller en hel befolkning. Når man omtaler helsetilstanden i en befolkning, benevnes den gjerne folkehelse. Helsetilstanden hos grupper av mennesker er summen av helsetilstanden til det enkelte mennesket som gruppen består av.

8.1 FORVENTET LEVEALDER

Forventet levealder for menn i Vestby er 79,7 år og for kvinner 84 år. Forventet levealder for kvinner og menn ligger på gjennomsnittet for Akershus, og noe høyere enn landet som helhet (folkehelseprofil 2019).

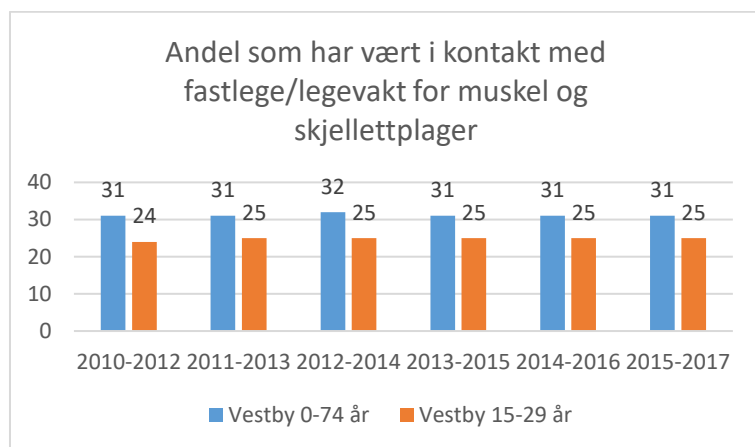
De med høyskole- og universitetsutdannelse, lever lenger enn de med grunnskole og videregående. De med høyskole og universitetsutdannelse ved 30 år i Vestby, lever 5 år lenger, enn de med kun grunnskole og videregående. Det er det samme som i Norge (Folkehelseprofil Vestby 2019).

8.2 SYKDOMMER

8.2.1 Muskel og skjelettplager

Muskel og skjelettplager i Vestby er lavere enn ellers i landet og likt med Akershus. Dette gjelder for perioden 2012-2017 (folkehelseprofil 2019).

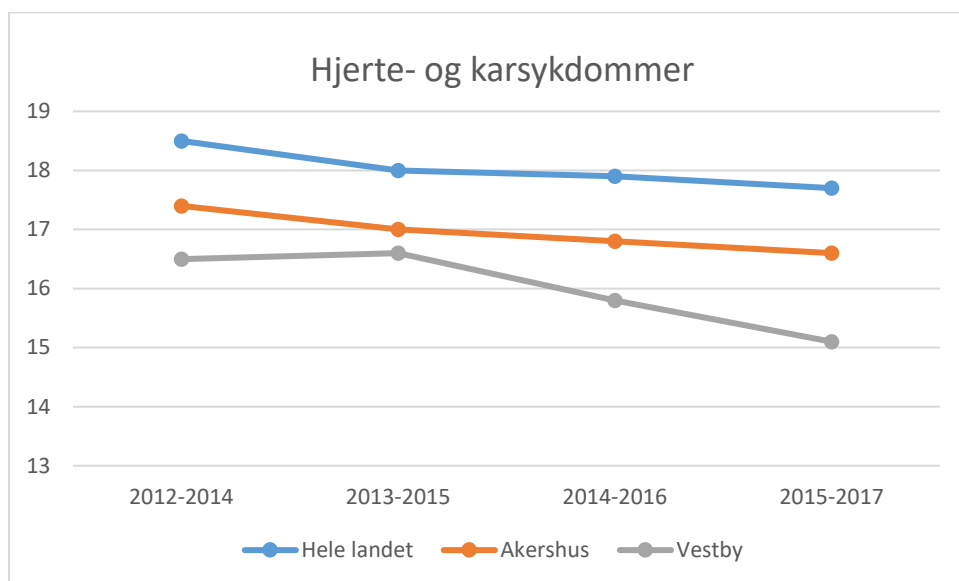
Videre ser vi at andelen som har vært i kontakt med fastlege/legevakt for muskel og skjelettplager har ligget på 31% fra 2010 til 2017 for de som er mellom 0-74 år, og rundt 25% for de som er 15-29 år.

Figur 85 Andel som har vært i kontakt med fastlege/legevakt for muskel og skjelettplager i Vestby. Kilde: Kommunehelsestatistikkbank

8.2.2 Hjerte- og karsykdommer

Behandling i sykehus for hjerte og karlidelser i Vestby er lavere enn Akershus og resten av landet (folkehelseprofil 2019). Vi ser også at tendensen er færre behandlinger i perioden 2013-2017.

Figur 86 Hjerte- og karsykdommer, dødsfall og/eller sykehusinnlagte, per 1000. Kilde: Kommunehelsa statistikkbank

Bruk av midler mot hjerte- og karsykdommer:

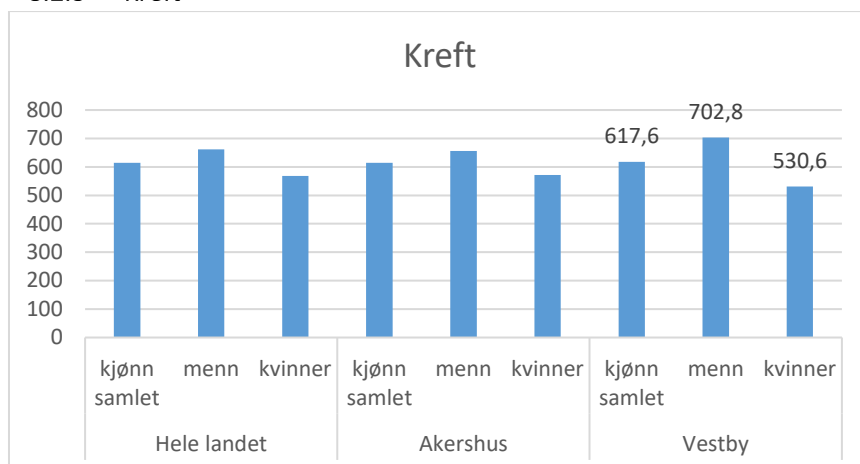
Tall fra Kommunehelsa statistikkbank viser at det i perioden 2016-2018 var 182 brukere av midler mot hjerte- og karsykdommer per 1000 innbyggere i Vestby, mot 166 per 1000 innbyggere i Akershus.

Andelen som har vært i kontakt med fastlege/legevakt for hjerte- og karsykdommer er 10-11 % fra 2010 til 2017. Det er omtrent det samme som gjennomsnittet til Akershus og landet for øvrig.

Figur 87 Andel som har vært i kontakt med fastlege/legevakt for hjerte- og karsykdommer. Kilde Kommunehelsa

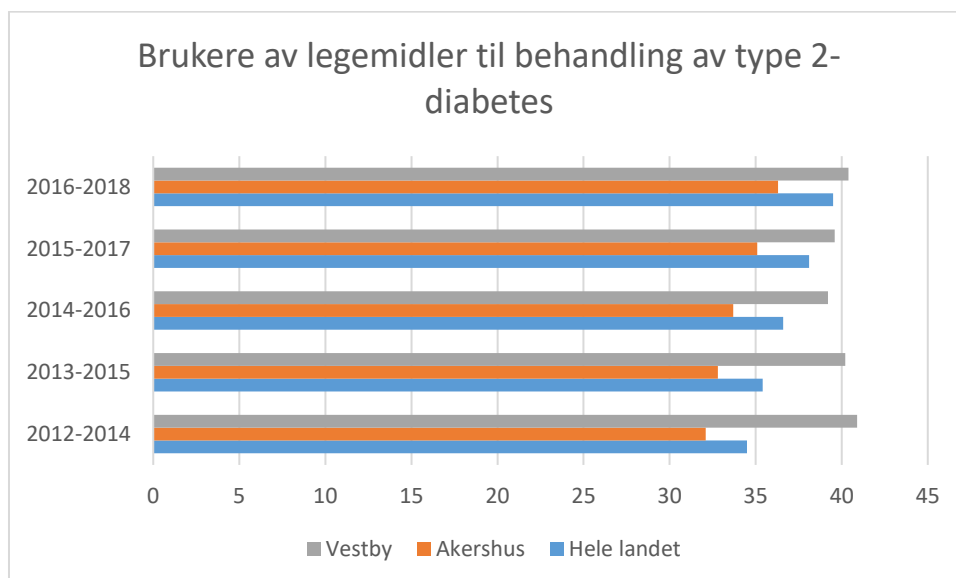
8.2.3 Kreft

Figur 88 Nye tilfeller av kreft per 100 000 innbyggere, 2008-2017. Kilde: KommuneHelsa statistikkbank

8.2.4 Diabetes

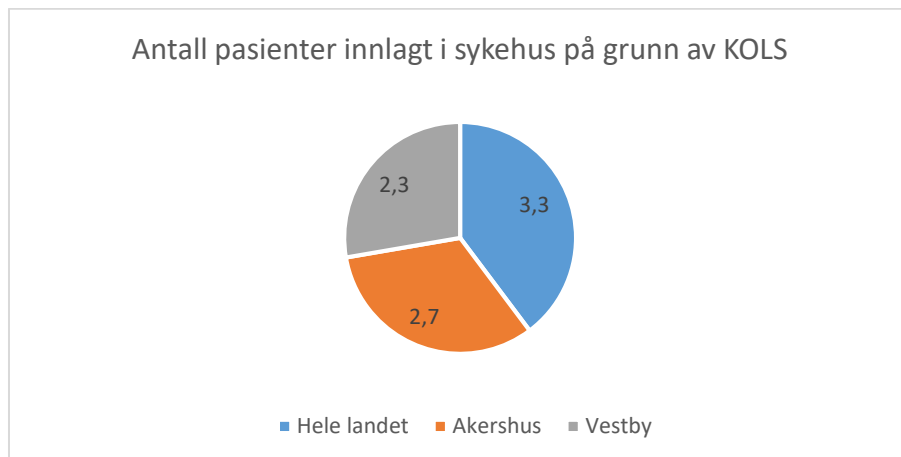
Brukere av legemidler til behandling av type 2-diabetes er høyere i Vestby enn i Akershus og resten av landet. Samtidig ser vi at forskjellen blir mindre med årene.

Figur 89 Brukere av legemidler til behandling av type 2-diabetes (30-74 år). Kilde: KommuneHelsa statistikkbank

8.2.5 Kols

Det er færre pasienter som er innlagt på sykehus på grunn av KOLS i Vestby sammenlignet med Akershus og resten av landet.

Figur 90 Antall pasienter innlagt i sykehus på grunn av KOLS per 1000 innbyggere, 2015-2017. Kilde: KommuneHelse statistikkbank

Bruk av midler ved obstruktiv lungesykdom:

Tall fra Reseptregisteret viser at det i 2018 var 90,5 brukere av midler ved obstruktiv lungesykdom per 1000 innbyggere i Akershus, mot 86,9 brukere per 1000 innbyggere på landsbasis. Tall på kommunalt nivå er ikke tilgjengelig i Reseptregisteret.

8.2.6 Antibiotika

Legemiddelbrukere på antibiotika er lavere enn Akershus og landet for øvrig (Folkehelseprofil Vestby 2019).

8.3 DØDSFALL ULIKE SYKDOMMER

Vestby har færre tilfeller av tidlig død enn gjennomsnittet for Akershus og Norge fra 2008-2017 (KommuneHelse statistikkbank). Dødelighet, tidlig død (B) – 0-74 år, per 100 000, standardisert.

År			2004-2013	2005-2014	2006-2015	2007-2016	2008-2017
Geografi	Dødsårsak	Kjønn					
Akershus	Alle dødsårsaker	kjønn samlet ↕	250,0	246,5	243,2	241,9	240,1
	Hjerte-og karsykdommer (I00-I99)	kjønn samlet	50,6	48,7	46,8	45,5	43,5
	KOLS (J44)	kjønn samlet	9,4	9,3	9,6	9,5	10,0
	Kreft (C00-C97)	kjønn samlet	104,3	103,4	102,7	103,3	102,8
	KOLS og lungekreft (J44 og C33-C34)	kjønn samlet	32,6	32,3	32,3	32,7	32,6
	Voldsomme dødsfall (V01-Y89)	kjønn samlet	26,7	25,7	25,0	24,5	23,9
Vestby	Alle dødsårsaker	kjønn samlet	232,7	230,3	225,7	227,3	228,5
	Hjerte-og karsykdommer (I00-I99)	kjønn samlet	49,8	46,5	40,6	44,0	39,3
	KOLS (J44)	kjønn samlet	7,6	6,6	5,6	5,4	6,5
	Kreft (C00-C97)	kjønn samlet	98,8	96,2	101,4	102,3	106,5
	KOLS og lungekreft (J44 og C33-C34)	kjønn samlet	30,4	29,3	30,4	28,0	29,8
	Voldsomme dødsfall (V01-Y89)	kjønn samlet	22,1	23,8	22,5	20,6	19,4

Figur 91 Dødelighet, tidlig død, 2008-2017. Kilde: Kommunehelsa statistikkbank

Som det fremkommer av tabellen fra Kommunehelsa statistikkbank er det noe lavere total dødelighet i Vestby i perioden 2004-2017 sammenlignet med Akershus (det var markert lavere dødelighet av KOLS, noe lavere dødelighet av hjerte- og karsykdommer og voldsomme dødsfall, mens det var noe høyere dødelighet av kreft).

9 KILDER

- Folkehelseprofil for Vestby kommune, Folkehelseinstituttet
- Kommunehelsa statistikkbank, Folkehelseinstituttet
- Norgeshelsa statistikkbank, Folkehelseinstituttet
- Akershusstatistikk statistikkbank, Akershus Fylkeskommune
- Statistisk sentralbyrå (SSB)
- Ungdataundersøkelsen i Vestby 2014, 2017 og 2019
- IMDi.no, tall og statistikk
- Elevundersøkelser for skolene i Vestby
- Miljørettet helsevern i Moss, egen mail
- Miljødirektoratet, kartdata <http://karteksport.miljodirektoratet.no/#page=tab1>
- Kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet 2015-2026
- Bufdir

(Regjeringen 2013). <https://www.regjeringen.no/no/tema/helse-og-omsorg/folkehelse/innsikt/miljo-og-helse/id426443/>

- <https://www.fhi.no/hn/helse/artikler/miljoet-vi-lever-i-pavirker-helsa-p/> FHI 2016
- Innbyggerundersøkelsen i Vestby 2010
- Akershusstatistikk 2/2016, «Tall og fakta del 2», Akershus Fylkeskommune 2016
- Akershusstatistikk 2/2015, «Tall og fakta om Akershus – del 1», Akershus Fylkeskommune 2016
- Kommuneplan Vestby 2014-2026
- Vedlegg 2 til handlingsprogrammet 2016-2019
- Tilstandsrapport for videregående opplæring i Akershus 2014-2015
- Kommunereform i Folloregionen, sluttrapport av Agenda Kaupang
- Møter / samtaler

Norsk Veidatabase (2020); <https://www.vegvesen.no/fag/teknologi/nasjonal+vegdatatabank/kart>

10 DEFINISJONER

Folkehelse: befolkningens helsetilstand og hvordan helsen fordeler seg i en befolkning

Folkehelsearbeid: samfunnets innsats for å påvirke faktorer som direkte eller indirekte fremmer befolkningens helse og trivsel, forebygger psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse, eller som beskytter mot helsetrusler, samt arbeid for en jevnere fordeling av faktorer som direkte eller indirekte påvirker helsen.

Helse: Verdens helseorganisasjon (WHO) definerer helse som «ikke bare frihet fra sykdom og svakhet, men fullstendig fysisk, psykisk og sosialt velvære».

Helsefremmende arbeid: Styrke de positive helseressursene som hjelper oss til å mestre sykdom, problemer, motgang og følger av alderdom.

Forebyggende arbeid/forebyggende helsearbeid: Arbeid for å hindre forekomsten og utviklingen av sykdom, skader og funksjonshemminger, og å minske konsekvensene når de først har oppstått. Arbeider overfor risikogrupper og de som allerede har et helseproblem foregår innenfor helsevesenet, som forebyggende helsearbeid, mens det primærforebyggende arbeidet ut mot befolkningen i hovedsak foregår i andre sektorer.